

जानेवारी - ८८

या महिन्यात श्रीच्या दर्शनाला साईभक्तांची गर्दी बरीच होती. काही कलाकारांनी श्रीच्या पुढे हजेरी दिली, ती खालीलप्रमाणे—

कीर्तनः— १) ह.भ.प. श्री. मधुकर गणेश सूर्यवंशी, संस्थान पुजारी, गवई, कीर्तनकार, प्रवचनकार यांची कीर्तने एकादशी व महत्वाच्या दिवशी झाली.

२) ह.भ.प. लक्ष्मण महाराज वाकचौरे, शिरडी.

प्रवचन :- १) ह.भ.प. श्री. मधुकर गणेश सूर्यवंशी,

भजन, गायन, वादन इ.— १) प्रतिबिंब थिएटर्स, मुंबई २) श्री. सुरेंद्रकुमार लाडे ३) श्री. श्रीराम ळी. सातर्डेकर पटेल ४) श्री. नरसेम. कपूर, दिल्ली ५) श्री. रघुवीर शांताराम मिराणे, शिरडी ६) श्री. भोलानाथ समेळ, गिरगाव, ७) श्री. साईधाम मित्र मंडळ, मुंबई ८) श्री. अनिरुद्ध सुहास चित्रे, पुणे ९) कु. ऋषिकेश चित्रे १०) श्री. गजानन केरनाथ कदंम, बसगडे ११) श्रीमती वेदावती, हैद्राबाद १२) श्री. सत्यदेव महाराज, इंदौर १३) सौ. आरती टिकेकर, मुंबई १४) श्री. उदय टिकेकर, ओम साईकृपा भजन मंडळ, वडाळा १५) नवयुग भजनी मंडळ, कुरुक्षेत्र १६) श्रीमती शुक्ला प्राणसंकट, खार १७) श्री. पोपटराव गो. दुधवडे, सावळीविहीर १८) श्री. शांतीलाल मनीशंकर भट, मुंबई १९) पंडीत महेश प्रकाश जोशी, इंदौर २०) श्री. दत्तगुरु प्रासादिक भजनी मंडळ, जोगेश्वरी २१) सौ. अनुराधा अरुण कुलेकर्णी, पुणे २२) श्री. पांडुरंग मुरडे, पुणे, २३) श्री. पारस पोरबाल, शिरडी २४) श्री. विजय पवार, लक्ष्मीवाडी २५) श्री. विजय कनगुटकर, बोरीवली २६) श्री. अशोक बेल्हारे २७) श्री. पिटर फिजोवाला २८) कु. रक्षा देसाई, मुंबई २९) श्री. शंकर यशवंत खडेकर, बोरीवली ३०) श्री. नरेश राजन्ना पोगला, वरळी ३१) श्री. संभाजी भाले, इ.

प्रजासत्ताक दिन —

दि. २६ जानेवारी १९८८, मंगळवार रोजी सकाळी ७.३० वाजता संस्थानमध्ये संरजाम बागेत मा. कार्यकारी अधिकारी साहेब श्री. रा. द. बन्नेसाहेब, यांच्या शुभहस्ते ध्वजवंदन कार्यक्रम झाला. गावातील प्रतिष्ठीत नागरिक, श्रीच्या दर्शनासाठी आलेले साईभक्त, साईनाथ माध्यमिक विद्यालयातील शिक्षकवर्ग, विद्यार्थी, विद्यार्थिनी, संस्थान कर्मचारी बॅण्डपथक, होमगार्डस, पोलीस इ. उपस्थित होते. कार्यक्रम उत्साहाने साजरा झाला. उपस्थितांना चहापान दिल्यानंतर कार्यक्रम समाप्त झाला.

बक्षीस समारंभ —

सन १९८७ सालाकरिता उत्कृष्ट स्वच्छता कामगारासाठी ठेवलेले सौ. सुशीलाबाई शंकरराव गोडाखंडी पारितोषिक (चांदीचे पदक) श्री. छबू शाहू अडांगळे, कायम स्वच्छता कामगार, श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी यांना देण्यात आले.

तसेच सन १९८७ सालाकरिता साईनाथ रुग्णालयातील उत्कृष्ट कामगारांसाठी ठेवलेले श्री. अशोक शंकरराव गोडाखंडी पारितोषिक (चांदीचे पदक) श्रीमती विमल मोदर गोदकर, कायम आया, साईनाथ रुग्णालय, श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी त देण्यात आले.

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी

श्री साईबाबा संस्थान प्रकाशित पुस्तकांची यादी

अनुक्र.	पुस्तकाचे नाव	भाषा	किमत	पॅकिंग व पोर्टेज
१.	श्री साई सत्चरित	मराठी	३९-००	९-०५
२.	-,-	इंग्रजी	१४-५०	६-५०
३.	-,-	हिंदी	-	-
४.	-,-	गुजराथी	१९-००	६-५०
५.	-,-	कन्नड	१३-५०	८-००
६.	-,-	तेलगु	१८-००	८-००
७.	-,-	तामील	-	-
८.	-,-	सिंधी	२२-००	७-५०
९.	श्री साई सत्चरित पोथी	गुजराथी	३९-००	१०-५०
१०.	श्री साई लिलामृत	मराठी	-	-
११.	-,-	हिंदी	-	-
१२.	-,-	गुजराथी	६-६५	४-००
१३.	अवतार व कार्य	मराठी	-	-
१४.	स्तवन मंजिरी	मराठी	०-६५	३-५०
१५.	-,-	हिंदी	१-००	३-५०
१६.	-,-	गुजराथी	०-९०	३-५०
१७.	सगुणोपासना (आरती)	मराठी	०-७०	३-५०
१८.	-,-	हिंदी	१-२५	३-५०
१९.	-,-	गुजराथी	०-८०	३-५०
२०.	-,-	तेलगु	२-५०	५-५०
२१.	-,-	सिंधी	१-२५	३-५०
२२.	दासगणूकृत ४ अध्याय	मराठी	१-८५	३-५०
२३.	सचित्र साईबाबा	मराठी/इंग्रजी	४-८०	५-५०
२४.	मुलांचे साईबाबा	मराठी	-	-
२५.	-,-	इंग्रजी	१-६५	३-५०
२६.	-,-	हिंदी	-	-
२७.	-,-	गुजराथी	१-६५	३-५०
२८.	-,-	तेलगु	-	-
२९.	रुद्राध्याय (अ. ११ वा)	मराठी	०-८०	३-५०
३०.	मार्गदर्शिका (शिर्डी गाईड)	मराठी	-	-
३१.	-,-	इंग्रजी	-	-
३२.	-,-	गुजराथी	१-५०	३-५०
३३.	साई दि सुपरमेन	इंग्रजी	७-२५	४-००
३४.	साईबाबा ऑफ शिर्डी (भरुचा)	इंग्रजी	६-५०	४-००
३५.	साईबाबा ऑफ शिर्डी (प्रधान)	इंग्रजी	३-००	४-००
३६.	अष्टोत्तर शत नामावली	मराठी	१-००	३-५०
३७.	रघुनाथ सावित्री भजनमाला	मराठी	१५-२५	४-५०

मे १९८८

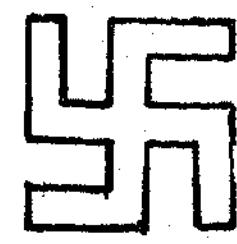
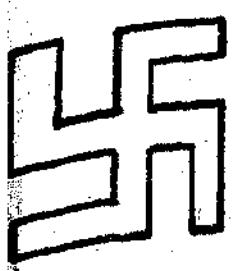
किंमत २ रु.

श्री

SHRI SWAMI

श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडीचे अधिकृत मासिक

मे १९८८

श्री साईबाबा

श्री साईबाबा संस्थान
शिरडीचे अधिकृत मासिक

संपादक

श्री. रा. द. बने

कार्यकारी अधिकारी श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी

- कार्यकारी संपादक :-

श्री. सदानंद चेदवणकर

वर्ष ६७ वे

किंमत २ रुपये

(अंक २रा)

दूरध्वनी ४१२२५६१

- कार्यालय -

"साईनिकेतन", प्लॉट नं. ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई- ४०० ०९४.
वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख. सह) किरकोळ अंक २ रु. फक्त.

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा जगभर प्रसार करणे हे
श्री साईलीलाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

रघुनाथ सावित्री साईनाथ भजनमाला

४८

थोर तुझी भक्ति तैसीच विरक्ती ।
भक्तांमाजी व्यक्ती आई तूं गे ॥
ऐहिक सुखा या मारुनियां लाथ ।
मालिक श्रीमंत जोडिलासे ॥
कष्ट देई फार कष्ट घेई फार ।
ऐसा हा कठोर मनाच्या की ॥
नसे माणिकासी तासविण शोभा ।
समर्थाची प्रभा जाहलास ॥
आतां काय तुला आणीक उणीव ।
स्वरूपीं जाणीव दिधली ती ॥
थोर साधुसंत ज्यासाठी कष्टले ।
तै तूं मिळविले हातोहाती ॥
भक्त दर्शनासी येती त्याची दाद ।
बोला तुझे साद देती बाबा ॥
दासा या पाहुनी वाटले कौतुक ।
ठेवितों मरतक पायांवरी ॥

४९

जनन मरण देवाचे हो हाती ।
संतति संपत्ति सर्व त्याची ॥
फुकट अहंता करितों आपण ।
अवधी घडण तुझी देवा ॥
आजार पाजार नसे त्या गणती ।
ऐसी जन्मगति प्राणियांची ॥
दास म्हणे जेव्हां येई बोलावणे नसे हाती

५०

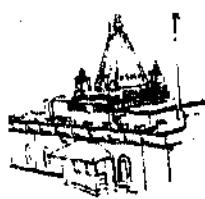
वानुं किती उपकार ।
साईं वानुं किती उपकार ॥धृ. ॥
प्रथमारंभी दर्शन घेतां ।
केला अंगीकार ॥ साई ॥
मी पापी अतिदीन दरिद्री ।
दिधला मजसी थार ॥साई॥
प्रेमां पाहुनि गहिंवर दाटे ।
तव सामर्थ्य अपार ॥साई. ॥
नाम स्मरतां जळतिल पापे ।
होईल कुलोद्धार ॥

या मासिकात प्रकाशित झालेल्या लेखांतील
मतांशी संपादक सहमत आहेतच असे नाही.

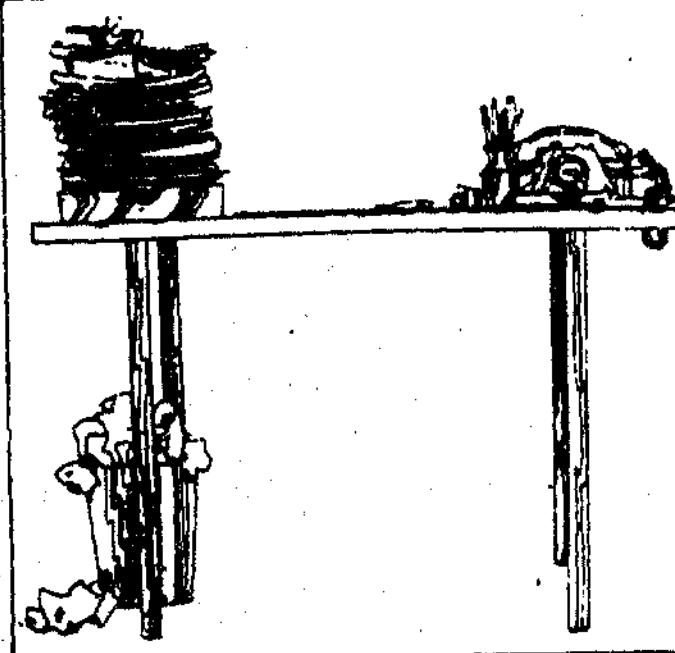
श्री साईलीला – मे १९८८

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय		४
२	साईबाबांचा भक्तांना आशीर्वाद	श्री. दि. रे. बाबरेकर	६
३	मी पाहिलेले साईबाबा - ५	श्री. शंकर हरीभाऊ चौबळ	८
४	बाबांच्या कृपेने औषध व प्रसाद	सौ. मंगला पाठक	१३
	मिळाला		
५	जेथे साईज्योतीची प्रविती....	श्री. वि. म. हटवार	१५
६	साईनाथांना वंदन करा	श्री. प्रशांत देवकर	१७
७	साईच्या सहवासात	श्री. रामचंद्र घोडखांदे	१८
८	मला तुमची काळजी आहे	सौ. उषा अधिकारी	२१
९	महान संत श्रीसाईबाबा	श्री. अं. रा. सुर्वे	२४
१०	धांव पाव गुरुराया	सौ. मंदा इनामदार	२५
११	विज्ञानयुगातही अंतर्मुख करणारा	श्री. महेंद्र जोशी	२६
१२	श्री साईनाथ सुप्रभातम्	श्री. रंगामनी संपथ	२८
१३	ओम श्रीसाई सुखदायी	श्री. बा. ना. तळवाडकर	३०
१४	ज्याच्या मुखी साई	श्री. जयवंत कुलकर्णी	३२
१५	उदात्त प्रेम देवाचे	सौ. रेखा पवार	३३
१६	एक तुझा आधार	श्री. चकोर आजगावकर	३५
१७	माझा साई	श्री. गणेश मोरे	३५
१८	'द' अक्षरातील उपदेश	श्री. बबन येरम	३६
१९	अरे साई	सौ. नीता जाधव	३७
२०	खापडे यांची शिरडी दैनंदिनी	सूईनंद	३९
२१	साई तुझे नाव	लीला गुजराथी	४१
२२	टी. व्ही. एस. परत मिळाली	श्री. हरीश मुळे	४२
२३	मला आलेला बाबांचा अनुभव	सौ. अनंदा पेटकर	४२
२४	कृपाळू साईबाबा	श्री. प्रशांत संन्याशिव	४४
२५	माझ्या मागे साईबाबा	सौ. वैशाली गायकवाड	४५
२६	श्रीसाई सहस्रनामावली	श्री. संजीव चंदने	४७
२७	तुमचे साईविषयक सामान्य ज्ञान	श्री. सदानंद चैदवणकर	५०
२८	असे होते साईबाबा	सौ. भावना जेऊरकर	५१
२९	भोक्तृत्व सारे भोगिले पाहिजे	सौ. बिभावरी राणे	५३
३०	श्री दत्तगुरुंची प्रवचने	श्री. भालचंद्रगांदे	५४
३१	आप्पासाहेब साईचरणी विलीन	-	५६
३२	दर्शन महती	श्री. केशव गोळवणकर	५७
३३	इति श्रीसाई उवाच	श्री. डी. जी. देशपांडे	५८

संपादकीय

श्री बाबाना अंतःकरण- पासून हाक मारा

श्रीरामकृष्ण परमहंस यांना एक भक्ताने प्रश्न केला, 'भगवन्, आमचे मुख कर्तव्य कोणते बरे?''

रामकृष्ण म्हणाले, "वत्सा, सदैव देवाशी संबंध जोडून राहावे, त्याचा विसर कधीही पडू देऊ नये, हेच आपले मुख कर्तव्य होय."

आपल्यापुढे दोन मार्ग आहेत, एक कर्मयोग व दुसरा मनोयोग.

संसारी माणसे कर्मयोगाच्या द्वारे म्हणजेच त्याचे जे नियत कर्तव्य असेल ते मनापासून व इमाने इतबारे पाळण्याद्वारे तो योग साधीत असतात.

ब्रह्मचर्य, गृहस्थाश्रम, वानप्रस्थाश्रम व संन्यासाश्रम या आपल्या जीवनाच्या चार प्रमुख पायऱ्या आहेत. काही ना काही उद्देश मनात बाळगून तो प्राप्त व्हावा म्हणून कर्म कंरायचे, हे उद्दिष्ट संन्यास दीक्षा घेतलेल्यांनी अजिबात टाळले पाहिजे. त्यांनी आपली रोजची कामे नियमित उरकावीत. परंतु त्याचे अमुक फळ मिळालेच पाहिजे, ही आकांक्षा सोडून दिली पाहिजे. संन्याशाने सर्व गोष्टींचा संन्यास घेतला पाहिजे त्याने सदैव "त्याच्या" सान्निध्यात रहाण्याचा, त्याचे स्मरण करण्याच्या वृत्तीत राहिले पाहिजे. माझे पोट कसे भरेल, मी कुठे राहीन याची चिंता 'सोडून दिली पाहिजे' माधुकरी हेच त्याचे पोटाचे साधन. जागा मिळेल तिथे पडायर्चे, कशांचाही लो बाळगायचा नाही, तीर्थयात्रा, नामजप, पुजाअर्चा हेच त्याचे सर्वस्व असावे.

तुमच्या वाढ्याला कोणतेही कामधाम आलेले असू द्यात, हलके असो, ज्येष्ठ-श्रेष्ठ जबाबदारीचे असो. ते जास्तीत जास्त प्रामाणिकपणे करीत असताना त्याच्या फळाबदल तुम्ही निश्चित असले पाहिजे. फळ देवाच्या हातात. त्याची विवंचना तुम्ही नाही करायची. देव काय करायचे ते करील. तुम्ही फळाची अपेक्षा न करता आपल्या हातातील काम पार पाडण्यासाठी मनापासून झटत रहायचे.

दुसरा एक मार्ग सांगितलेला आहे. कोणता? मनोयोग ही एक मोठी साधना आहे. त्या साधनेत जो कुणी गुंतलेला असतो, त्याच्या हालचालीची बाहेर काहीएक चिन्हे दिसत नाहीत. त्याने मानसिक दृष्ट्या देवाशी आपले संधान बांधलेले असते. शुकदेव यांनी तोच मार्ग स्वीकारलेला होता. अशी आणखीन पुष्कळ उदाहरणे कथन करता येतील त्यांनी आपल्या स्वतःच्या जीवितासंबंधी काळजी अक्षरशः सोडलेली असते. त्यांचे आपल्या स्वतःच्या देहाकडे लक्ष्य नसते. केस वाढताहेत; दाढी वाढत चाललेली आहे. आपल्या स्वतःच्या बाह्यांगाकडे त्याचे लक्ष्य नसते.

एखादा साधक पायरी पायरीने जेक्हा परमहंस पदापर्यंत पोहोचतो, तेक्हा त्याला

कशाचीही शुद्धी राहात नाही. सारे काही गळून पडते. त्याच्यापुढे एकच एक गोष्ट असते ते म्हणजे त्याचे आराध्य दैवत. त्याच्यावरच त्याचे सारे लक्ष खिलून गेलेले असते. केंद्रीभूत असते. मनाने तो देवाशी एकरूप झालेला असतो. तो स्वतःसाठी काहीही करीत नाही. काही केलेच तर दुसऱ्यांना मार्गदर्शन.

कर्माच्या द्वारे भक्त ईश्वराशी एकरूप होऊ शकतो, किंवा मनाच्याद्वारे तो त्याच्या सान्निध्यात सदैव राहू शकतो. भक्ती ही अजब अमृतवल्ली आहे. तिच्यामुळे तुमच्या अंतःकरणात प्रकाशाचा प्रवेश होऊ शकतो.

भक्तीचा पारा जसजसा चढत जाईल, तसेतसे तुम्ही सुखासन्निध जाऊ शकाल. मनाची जेव्हा संपूर्णपणे एकाग्रता होते, तेव्हा असीम शांततेचा भक्ताला अनुभव येऊ लागतो. आपल्या इवासोच्छवासावर परिणाम घडून येतो. सर्वत्र शांत शांत भासू लागते. बुद्धि प्रगल्भ होते. त्या बुद्धीला सूक्ष्म धार येते. तिच्याद्वारे आरपारचे सर्व काही दिसू लागते.

पण... पण... त्याच्या वाट्याला हे सामर्थ्य येते, त्याची त्याला काहीच जाणीव नसते.

तेव्हा भक्ती योगाच्याद्वारे माणसाला सर्व काही साध्य करून घेता येते. त्याची जो कास धरील, तो तरला म्हणून समजावे.

भगवान रामकृष्ण परमहंस पुढे खानुभव सांगताना म्हणतात, “मी जगन्मातेपुढे तिच्या भेटीसाठी रडरड रडलो आहे. अगदी ओकसाबोकशी रडलो आहे.” मी म्हणत असे की, “हे माते, जे तुझे रूप योग्यांना आकलन करता आले, ते मला आकलन करता येऊ देत. मला अगदी कडकडून मिठी मारून तुला भेटू देत एकदा.” माझे ते अंतःकरणापासून बाहेर पडलेले आकंदन ऐकून जगन्मातेला मला भेटल्याशिवाय राहावले नाही.

जो भक्त अगदी अंतःकरणापासून मातेला, आपल्या इच्छित दैवताला हाक मारतो, त्याच्या हाकेला ती माता किंवा त्याचा तो देव “ओ” दिल्याशिवाय राहात नाही. ती माता किंवा देव, त्याला म्हणजे भक्ताला भेटण्यासाठी त्वरीत धावत लंगबगीने येतो.

जगन्माता माझ्या हाकेसरशी मला येऊन भेटली आणि तिने माझी सारी कोडी सोडविली. वेद, शास्त्रे, पुराणे, तंत्र, मंत्र इत्यादी सारे सारे काही तिने मला उलगडून दाखविले, सांगितले. थोडक्यात माझ्या सर्व शंकांचे निरसन केले.

श्री साईप्रेमीनो, साईभक्तांनो, श्रीरामकृष्ण परमहंसांनी सांगितलेला हा खानुभव प्रत्येकाने आपल्या अंतःकरणावर कायमचा कोरुन ठेवाला पाहिजे. इतकेच नव्हे, तर तो आचरणात आणण्यासाठी प्रत्येकाने मनापासून झटले पाहिजे. त्यातच जीवनसाफल्य आहे. हा जीवनसाफल्याचा महामंत्र आहे. संत चूडामणि भगवान श्रीसाईनाथ महाराजांनी हाच मंत्र तुम्हा आम्हा सर्व भक्तांना परोपरीने जीवनभर सांगितला. पण ज्यांनी त्याचे आचरण केले, ते तरले. तेव्हा त्याप्रमाणे त्याच मागाने जाण्याची बुद्धी साईकृपेने तुम्हां-आम्हां सर्वांना होवो, हीच साईचरणी प्रार्थना.

साईबाबांचा भक्तांना आशीर्वाद !

— श्री. दि. रे. बाबरेकर

बी. ए, एल. एल. बी. (हिन्दी साहित्यरत्न)

बी-३३४/३, सरकारी कर्मचारी वसाहत,

बांद्रा (पूर्व), मुंबई - ४०० ०५१.

साईबाबांनी आपल्या भक्तांवर खूप प्रेम केले आहे व आजही करीत आहेत. त्यांच्या भक्तांना प्रत्यक्ष किंवा अनुभवाद्वारे यासंबंधीची जाणीव होत असते. त्यांनी आपल्या अनेक भक्तांना वेळ प्रसंगी ईश्वराचे प्रत्यक्ष दर्शन घडवून दिले आहे. बाबांना त्यांच्या भक्तांच्या अडचणीची पूर्ण व पूर्व कल्पना असते व त्यांच्या अडचणी सोडवीत असतात बाबा हयात असताना अधूनमधून आपल्या भक्तांवर रागवत असत व त्या आवेशात गाहीही बोलत असत. त्यांचा हा क्रोध मात्र क्षणिक असे. ज्या भक्तांवर ते रागवत, त्याच्यावर त्यांची विशेष कृपादृष्टी असे. साईबाबांनी निरनिराळ्या प्रसंगी आपल्या भक्तांना अनेक प्रकारचे उपदेश दिले आहेत. त्यांत “श्रद्धा आणि सबुरी” हा उपदेश फारच महत्वाचा व उपयोगी ठरला आहे. श्रद्धा म्हणजे केवळ विश्वास नक्हे. दररोजच्या जीवनात तर आपणास अनेक व्यक्तींवर विश्वास ठेवणे भाग असते. शुद्ध व पवित्र अंत करणाने ठेवलेल्या अढळ व निश्चल विश्वासाची परिपक्व अवस्था म्हणजेच श्रद्धा! अंत करण शुद्ध, निर्मळ आणि पवित्र करायचे, म्हणजे नेमके काय करायचे, असा प्रश्न अनेकांना निर्माण होणे साहजिकच आहे. सर्वप्रथम अंत करण शुद्ध करण्याकरिता काम, क्रोध, मद, मत्सर हे विकार टाळून आपल्या अंत करणास त्यापासून पूर्णपणे अलिप्त ठेवावे. मद, मत्सर, क्रोध हे विकार अभ्यासाने व सहनशीलतेने अल्पकाळातच टाळणे शक्य होवू शकेल. परंतु काम हा विकार सर्वसाधारण व्यक्तिस सहज सुलभतेने टाळणे शक्य नाही. मात्र त्याबाबत काही अंशी मर्यादित धोरण बाळगणे शक्य होईल.

अंत करण शुद्ध व पवित्र झाले, म्हणजे मानवाला स्वतःच्या हृदयात परमेश्वराचे वास्तव्य असल्याची अनुभूति होते. त्यामुळे आत्मशक्ति वाढते आणि अंतःस्फूर्ति वृद्धिगत होते. तसेच मानवाकडून चुका अगर गुन्हे घडत नाहीत. उलट सत्कर्मे घडत राहतात. व त्यामुळे पुण्याचा साठा वाढत जातो. आपण नेहमी म्हणत असतो की, लहान मुले देवाची रूपे असतात व लहान मुलांत १० टक्के तरी ईश्वरी अंश असतो. लहान मुलांत स्वार्थ भावना नसल्याने त्यांच्याकडून जाणूनबुजून वाईट कृत्ये अगर पाप कर्मे घडण्याची शक्यता नसते. आणि म्हणून परमेश्वराचे वास्तव्य त्यांच्या हृदयात काही अंशी असते. शुद्ध व पवित्र अंत करणाची स्थिती म्हणजे मानवाच्या शरीरात असलेला आत्मा भावनारहित स्थितीत आणणे. अशा अवस्थेत आत्मा सुखी व आनंदी असतो. मानव दुःख, कष्ट व त्रास भोगत असेल, तर त्याचा आत्माही दुःखी असतो. त्याकरिता मानवाने नेहमी अशा भावना बाळगाव्यात की, आपण दुःखी नाही.

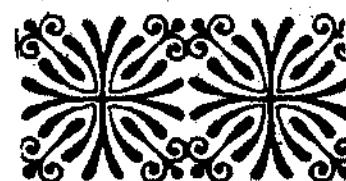
आणि आपणास काही कष्ट अगर त्रास नाही. इतरांपेक्षा आपण सुखी व आनंदी आहोत. दुःखी व कष्टी आत्म्यामध्ये शुद्ध व पवित्र अंतःकरण निर्माण करण्याची क्षमता नसते. वर नमूद केल्याप्रमाणे आत्मा जेव्हा भावनारहित अवस्थेत येतो, त्यावेळेस तशी कार्यक्षमता त्यात निर्माण होते. परंतु शक्यता व पवित्रता कायम टिकवून ठेवणे, ही महत्वाची बाब आहे. लहान मुलांच्या उलट मानवात स्वार्थभावना वयोमानाप्रमाणे प्रबळ होत जातात व तो माया, मोह, काम, क्रोध, मद, मत्सर या सर्व विकारात गुरफटला जातो. त्यामुळे त्याचा आत्मा दुःखी होतो व अशा परिस्थितीमध्ये तो शुद्ध व पवित्र अंतःकरणाची स्थिती निर्माण करण्यास असमर्थ असतो.

आत्मा हा अमर असतो. त्याच्या स्थितीप्रमाणे तो सप्तलोकांपैकी एका लोकात वास करीत असतो. शक्यतो तो मानवी शरीरात प्रवेश करण्याचे टाळून, आहे त्याच अवस्थेत राहण्यास उत्सुक असतो. परंतु काही आत्मे मृत व्यक्तिंच्या महत्वाच्या अपूर्ण इच्छा पूर्ण करण्याकरिता पुन्हा जन्म घेतात. आत्मा इंद्रिय रहित असल्यामुळे तो कुठलेच कार्य प्रत्यक्ष करू शकत नाही. अगर सुख भोगू शकत नाही. तो मानवी इंद्रियांद्वारे सर्व कामे करतो व सुखाचा अनुभव घेतो.

आता सबुरी म्हणजे काय? सबुरी म्हणजे कुठल्याही कार्याचे निकाल यश अगर फळाची वाट बघत बसणे नक्हे, तर सबुरी ही भावनांची एक अशी अवस्था आहे की, त्या अवस्थेनुसार मानवाने केलेल्या कार्याच्या फळाची आशा, अपेक्षा विसरून जाणे. कोणत्याही कार्याच्या फळाची नियोजित कालमर्यादेपर्यंत अगर स्थाहून थोडा अधिक काळ शांततेने वाट बघणे आवश्यक असते. तसे न केल्यास घाईगर्दीत चुकीचे निर्णय घेतले जावून परिणामी उलटसुलट कार्य घडत राहतील व त्यामुळे दुःख, कष्ट व त्रास भोगणे भाग पडेल!

कोणतेही कार्य कितीही योग्य रितीने अगर प्राविण्याने केले असले तरी यशाकरिता शेवटी नशिबाची साथ, म्हणजेच परमेश्वराची कृपा! इच्छा ही आवश्यक असतेच. परमेश्वर सहजा सहजी कृपा करील, अशी आशा बाळगणे योग्य ठरणार नाही. परमेश्वर कृपा करण्या अगोदर भक्ताची परीक्षा घेवून व त्याच्या पापपुण्याच्या साठ्याप्रमाणे निर्णय घेत असतो. त्याकरिता काही अवधी लागणे साहंजिकच असते, आणि तेवढ्या काळापर्यंत शांततेने वाट बघणे म्हणजेच सबुरी होय! तशी सबुरी न बाळगता मानव बेचैन अगर अस्वरु होत राहिला तर त्यास दुःख, कष्ट व त्रास तर होईलच शिवाय त्यात 'सबुरी'ची क्षमता प्राप्त झाली नसल्याचेही आढळून येईल.

ज्यांनी ज्यांनी साईबाबांचा 'श्रद्धा व सबुरी' उपदेश अंगी बाणवला, त्यांना त्यांना बाबांनी आशीर्वाद दिला व मनोरथ पूर्ण केले व त्याबाबत किस्येक चमत्कारही घडविले आहेत.

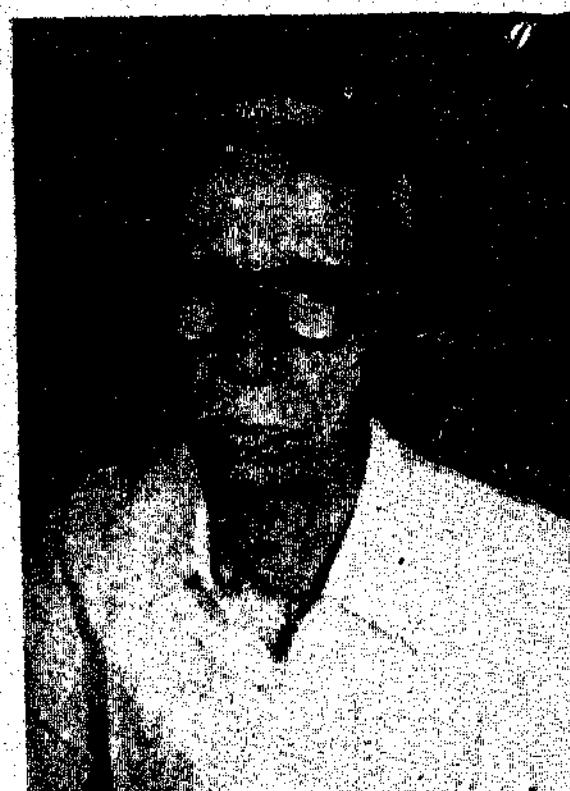

माझ्या आठवणीतून -

मी पाहिलेले साईबाबा - ५

— श्री. शंकर हरीभाऊ चौबल
मधुकुंज को-ऑ. हा. सोसायटी,
फ्लॅट नं. १०२, दाऊदबाग,
जयप्रकाश रोड,
अंधेरी (प.), मुंबई - ४०० ०५८.

माझ्या वडिलांचा श्रीबाबांशी इ. स. १९११ साली संबंध आला. प्रथम भेटीतच वडिलांना बाबांच्या साक्षात्काराचा अनुभव आला. नंतर नंतर ते बाबांच्या दर्शनाला पुनःपुन्हा जाऊ लागले व बाबांचे निःसीम भक्त झाले. पुढे पुढे त्यांना बाबांबद्दल इतकी ओढ लागली की, बाबांच्या सहवासाचा, सान्निध्याचा, दर्शनाचा रोज लाभ व्हावा, म्हणून त्यांनी इ. स. १९१४ साली शिर्डीसच बिन्हाड केले. तेथे ते ४ महिने राहिले. बाबांवरील प्रेमामुळे त्यांनी शिर्डीस पुन्हा इ. स. १९१७ साली बिन्हाड केले. त्यांच्या ह्या शिर्डीतल्या वास्तव्यामुळे आम्हा कुटुंबातील सर्व मुलांना बाबांच्या दर्शनाचा व सान्निध्याचा लाभ झाला. आम्ही तीन भावांत मी सर्वांत लहान होतो. त्यावेळेस माझे वय सुमारे ७ वर्षांचे असेल.

आम्ही बाबांच्या द्वारकामाईच्या जवळच रहात होतो. त्यावेळेस शिर्डीचा प्रवास हल्लीसारखा सुखकर नव्हता. वाहन म्हणून घोड्याचा टांगा किंवा वर छप्पर असलेली किंवा नसलेली बैलगाडी असे.

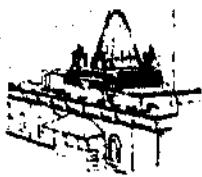
मी ज्यावेळेस बाबांना पाहिले, त्यावेळेस बाबांचे वय ७६/७७ वर्षे असावे, असे मला वाटते. बाबांचे बसणे, उठणे, राहणे, झोपणे बहुतेक द्वारकामाईत होते. बाबा द्वारकामाईत कठड्याजवळ लोडाला टेकून, पाय लांब करून व डावा हात कठड्यावर

ठेवून धुनीसमोर बसत असत. बाबा रंगाने गोरेपान होते. उंचीने सहा फूट असावेत, असे वाटते. त्यांच्या अंगात पायघोळ पांढऱ्या रंगाची कफनी असे. डोक्याला पांढरा फडका गुंडाळलेला असे. डोक्याच्या मागच्या बाजूला फडक्याची पीळ घातलेली गाठ असायची. कफनीला उजव्या बाजूला एक फूट - सख्त फूट लांब खिसा असायचा. कपाळाला गंध (चंदन) लावलेले असायचे. त्यांचा काळा सटका जवळच असायचा. त्यांचे बोलणे अत्यंत गोड व स्मित असे. त्यांची भाषा रांगडी असे. परंतु ते हिंदी व उर्दू उत्तम बोलत असत. बाबांच्या दरबारात जसे विद्वान, श्रीमंत राजेरजवाडे येत, तसेच गरीब, भिकारी ही येत असत. बाबांच्या दरबार सर्वाना खुला असे. बाबांच्या दरबारात कुणालाच मज्जाव नव्हता. बाबा सर्वांशीच प्रेमाने वागत. बाबांच्या आश्रयाला रोगी, वैरागी, आणि रक्तपितीही येऊन रहात. बाबांची द्वारकामाई पिण्डीत व गरजू लोकांचे माहेरघर असायचे.

हल्ली द्वारकामाईच्या ओट्यावरील भाग, लोखंडाचे गज घालून व दरवाजा ठेवून बंद करण्याची व्यवरथा केली आहे. धुनीही तशीच गज घालून बंद केली आहे. त्यावेळेस हे दोन्हीही भाग मोकळे होते. त्याचप्रमाणे द्वारकामाईच्या पुढे असलेल्या खुल्या पटांगणात उजव्या बाजूला खाली लोखंडाचा कठडा सुमारे ४.००" ते ४.०३" उंचीचा असावा, असे वाटते. आता तेथे कुंपण जाऊन चूना विटांची भिंत उभारली असून त्यावर लोखंडाचे गज लावलेले आहेत.

बाबा ज्या कठड्यावर हात ठेवून बसत असत, त्या कठड्यापासून पूर्वस सुमारे ४/४/५ फूटावर ओट्याच्या धारेजवळ एक मोठा चौकोनी दगड होता. त्या दगडावर बसून बाबा दुपारी दोन अडीचच्या सुमारास स्नान करीत असत. स्नान करताना ते लंगोटी नेसत. अशा प्रसंगी द्वारकामाई बहुतेक एक दोन व्यक्ती सोडून निर्मनुष्य असे. अशा वेळी अनेकदा मला बाबांच्या उघड्या गोन्यापान देहाचे दर्शन होत असे. बाबांच्या मांड्या एखाद्या मल्लासारख्या मजबूत दिसत असत, शरीर सुदृढ दिसे. ह्या वयातही बाबांचा चेहरा इतका मोहक होता की, त्यांना याहिल्यावरोबर नास्तिक मनुष्यही त्याच्याकडे नकळत आकर्षिला जाई. बाबांजवळ (आगपेटीच्या काढ्यांसारख्या) काढ्यांचा संग्रह असे. तसेच भिंतीच्या कोनांड्यात चिलमींचा मोठा साठा असे. द्वारकामाईच्या तक्त पोशीला काचेच्या हङ्ड्या लावून, त्यात मेणबत्या घालून त्या पेट्कून द्वारकामाई प्रकाशित केली जाई.

श्री साई सत् चरिताची पहिली आवृत्ती प्रसिद्ध झाली. त्यामध्ये बाबांच्या भिक्षेचा एक फोटो आहे. बाबा तसेच दिसत असत, असे मला आठवते. बाबांची काकड आरती भत्या पहाटेस व्हायची. पूजा बहुतेक बापूसाहेब जोग करीत. बापूसाहेब जोग उंच व रंगाने गोरेपान होते. ते पूजा करताना जांभळ्या रंगाचे (सोवळे) रेशमी वस्त्र परिभान करीत. बाबा एक दिवसाआड वाजतगाजत चावडीत रात्रीस जात व तंथे आरती झाल्यावर चावडीचे दरवाजे बंद करलेन पांढऱ्या शुभ चादरी अंथरुन त्यावर झोपत असत. दुसऱ्या दिवशी पहाटेस चारच्या सुमारास भक्तमंडळी बाबांची काकडआरती

करण्यास व बाबांना परत वाजतगाजत द्वारकामाईत नेण्यास जमत असते. अशावेळी बाबा कधीकधी नृसिंह अवतार धारण करीत व आपल्या लाडक्या भक्तांना सटक्याचा प्रसाद देत असते. अशा प्रकारचा प्रसाद मिळालेल्या भक्तांमध्ये सर्वश्री म्हाळसापती, तात्या कोते (पाटील), काकासाहेब दिक्षित, बापूसाहेब बुटी, बापूसाहेब जोग, अण्णासाहेब दाभोलकर इत्यादी मंडळीचा समावेश असे. द्वारकामाईत आल्यावर भक्तमंडळी प्रसाद घेऊन व बाबांना नम्रकार करून आपापल्या मुक्कामी जात. नंतर बाबा प्रातःर्विधी उरकण्याकरिता लेंडी बागेवर जात व तेथून परतल्यानंतर ते भिक्षेला जात. भिक्षेवरून परत आल्यानंतर द्वारकामाईत भक्तमंडळी जमत व भक्तांची बाबांबरोबर थोडी बातचित होऊन व बाबांचा आशीर्वाद वगैरे घेतल्यानंतर दुपारी १२-०० ते १२-३० च्या सुमारास बाबांची दुपारची आरती होत असे. आरती झाल्यानंतर भक्त मंडळी बाबांना नम्रकार करून व प्रसाद घेऊन पुन्हा आपापल्या मुक्कामास जेवण्याकरिता व विश्रांती घेण्यास जात.

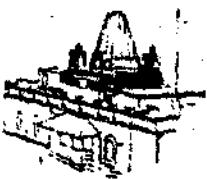
सकाळप्रमाणे दुपारी चारनंतरही बाबांचा दरबार भरत असे. भक्तांना शिर्डी सोडण्यापूर्वी बाबांची परवानगी घ्यावी लागे. बाबांनी परवानगी दिली की, बाबा स्वतः भक्तांना आपल्या हाताने उंदीचा प्रसाद देत असते. एकदा शिर्डी सोडण्यास परवानगी दिली की, त्या भक्तांना शिर्डीस रहाता येत नसे.

त्यावेळेस एक २५/३० वर्षाची अनाथ विधवा बाई शिर्डीस येऊन बाबांच्या आश्रयास राहिली होती. तिला आम्ही “बाबांची आई” असे म्हणत असू. तिचे नाव राधाकृष्णामाई असे होते. ती रंगाने गौरवण्याची होती. तिचे कपाळ गोंदलेले होते. ती शुभ्र पांढरी ५ वारी साडी परिधान करीत असे. ती अनाथ असल्यामुळे बाबांनी तिच्यां राहाण्याची व खाण्यापिण्याची व्यवस्था केली व तिला आईचे प्रेम दिले. तिचे शिर्डीत नवे आयुष्य सुरु झाले. तिला बाबा “राधाकृष्णी” म्हणत. त्या द्वारकामाईत कधीही येत नसत. द्वारकामाईजवळ ज्या घरात श्री अब्दुल्ला बाबा रहात असत, त्या घरात, अब्दुल्ला बाबा राहावयास येण्यापूर्वी, ती राहात असे. राधाकृष्णामाई बाबांच्या द्वारकामाईच्या द्वारापासून चावडीमर्यादा रस्ता रोज स्वतः झाडून स्वच्छ करीत असे. हा रस्ता बाबांच्या पादस्पर्शाने अगोदस्च पूनीत झालेला होता. बाबांच्या वारंवार जाण्यायेण्याने ह्या रस्त्यावरच्या मातीचा कण नि कण पवित्र झाला होता. त्यामुळे रस्ता झाडीत असताना जे पवित्र झालेले धुळीचे रजोकण तिच्या अंगावर उडत होते, त्यामुळे तिच्या मनावरील मलिनताही नाहीशी होऊन तिचे मन दिवसेंदिवस शुद्ध व पवित्र होत गेले. तिच्या आचार-विचारांत आता अमुलाग्र बदल होत गेला. तिच्या आयुष्याला सत् विचारांची गती मिळाली. अहिल्या जशी रामाच्या पादस्पर्शाने उद्धर्ण गेली, कान्होपात्रा जशी श्री पांडुरंगाच्या चरणी लागल्यावर मुक्त झाली, तरी राधाकृष्णामाई बाबांच्या चरणी शरण आल्यामुळे निष्पाप होऊन पावन झाली. हा साईमहिमा आहे. तिचे आयुष्य आता सद्गुरु सेवेत जाऊ लागले. बाबांकडे आलेला प्रसाद भक्तमंडळीना वाटण्याकरिता राधाकृष्णा आईकडे येत असे. आमचे वारस्तव्य शिर्डीत असेपर्यंत आई आमच्याकरिता प्रसाद राखून ठेवायची. आईने आम्हा लहान

बुलांना बाबांच्या चावडीच्या भिंतीला लागून असलेला एक मातीचा ढीग उपसण्याचे फार्म सांगितले होते. ते आम्ही सर्व मुले नित्यनेमाने करीत असू. आईकडे दुसरीही फार्मे असत, परंतु त्याची काही मला जाण नाही.

आमचे वारतव्य शिर्डीत असेपर्यंत बाबा रोज आमच्या घरी भिक्षेला येत असत. आम्ही त्यावेळी राधाकृष्णा आईच्या घराच्या मागच्या बाजूस एका मोठ्या घरात राहत होतो. बाबांची काकड आरती झाली की, माझी आई घरी येई व स्नान करून बाबांकरिता रोज झुणकाभाकरी तयार करायची. बाबा आमच्या येथे भिक्षेकरिता आले असताना आम्हा भावाभावांमध्ये बाबांना भिक्षा घालण्याकरिता अहमहमिका लागायची. मग आम्ही एकेक दिवस आळीपाळीने बाबांना भिक्षा घालीत असू. एकदा काय घडले, बाबांनी आपल्या टमरेलातील थोडेसे पाणी ओट्यावर टाकले व विनोद करून, हाताने त्या पाण्याची रेघ माझ्याकडे आणत बाबा मला म्हणाले, “भाऊ, पळ, पळ, नदी आली” मला काय वाटले कोणास ठाऊक, पण मी ओट्यावरून खाली धावत जाऊन बाबांना बिलगलो.

भिक्षा मागून आणलेले अन्न बाबा द्वारकामाईत आल्यानंतर एका कोळंब्यात टाकायचे. त्यातील काही अन्न गरीब माणेसे रोज घेऊन जायची. परंतु बाबांनी कोणालाच कधी हटकले नाही. माणसांना काय, पशुपक्षांनाही त्या कोळंब्यातील अन्नाचा वाटा मिळायचा. गावातील भिक्षा मागून झाल्यानंतर बाबा द्वारकामाईतच बसत. मी स्वतः बाबा भिक्षा मागून द्वारकामाईत परत येण्यापूर्वीच द्वारकामाईत जात असे व बाबांना धुनीसमोर कठड्याजवळ बसलेले पाहून कठड्याजवळ जाऊन उभा राहायचा. उद्देश हा की, बाबांनी काहीतरी प्रसाद घावा, बाबा मला “भाऊ” या नावाने हाक मारीत. कठड्याजवळ जाऊन उभे राहिल्यावर बाबांनी मला कठड्यावरून उचलून घ्यावे, थोडा वेळ मांडीवर बसवावे, माझे नाक साफ करावे व थोडे लाड करून व तोंडात प्रसाद घालून, “जा भाऊ, आता खेळायला जा” असे म्हणावे. एकदा असा प्रसंग घडला की, बाबांनी माझे लाड करून व नाक साफ करून मला प्रसाद दिला. प्रसाद घेऊन मी द्वारकामाईच्या खाली उत्तरल्यावर श्री. माधवराव देशपांडे (बाबांचा शामा) यांनी मला हाक मारली व खड्या आवाजाने म्हटले, “मुला इकडे ये”. त्याप्रमाणे मी त्यांच्याजवळ जाऊन उभा राहिलो. जवळ जाऊन उभा राहिल्यावर ते म्हणाले, “तू फार घाणेरडा आहेस, तू बाबांजवळ गेलास म्हणजे बाबांना तुझे नाक साफ करावे लागते. तरी तू यापुढे बाबांजवळ येत जाऊ नकोस”. हे त्यांचे बोलणे ऐकून मी फार घाबरलो व दुसऱ्या दिवशी नित्यनियमाप्रमाणे द्वारकामाईत गेलो, परंतु बाबांच्याजवळ जाण्याची तीव्र इच्छा असूनही मी बाबांपासून दूर खालीच उभा राहिलो. मी बाबांकडे रोजच्याप्रमाणे न गेल्यामुळे बाबांनी मला एका भक्ताकडून बोलावणे पाठविले. परंतु तेथे जवळच श्री. माधवराव देशपांडे उभे असल्यामुळे मी बाबांच्याजवळ जाण्याचे टाळले. मला बोलावयास आलेला इसम परत गेला. तेव्हा बाबांनी त्याला परत माझ्याकडे पाठविले व तो येऊन मला उचलून बाबांजवळ घेऊन गेला. बाबांजवळ गेल्यावर बाबांनी मला उचलून घेतले, मांडीवर बसविले आणि

विचारले, “का भाऊ, आजू तू माझ्यावर रागावलास का? आज तू माझ्यापासून लाब दूरदूर का पळतोस? हे बाबांचे प्रेमळ शब्द ऐकून मी बाबांस भीतभीत सांगितले की, “बाबा, तो म्हातारा आहे ना, तो मला काल म्हणाला, ए मुला, तू फार घाणेरडा आहेस, तू बाबांजवळ येतोस आणि बाबांना तुझे नाक साफ करावे लागते, तरी तू यापुढे बाबांजवळ येत जाऊ नकोस”. म्हणून मी भीतीने येण्याचे टाळले. श्री. माधवराद देशपांडे जवळचे होते. त्यांना उद्देशून बाबा म्हणाले, “अरे शामा, तू जसा माझा मुलगा आहेस तसा भाऊही माझा आहे. माझ्या मुलांचे मी करणार नाही तर कोण करणार? माझी मुले माझ्याजवळ येणारच. नको, त्याला असा रागावू नकोस.” अर्थात त्या दिवसापासून मीही बाबांजवळ मन मानेल तसे रोज जाऊ लागलो व देशपांडेही त्यानंतर मला काही बोलले नाहीत.

दुसरा एक प्रसंग. मी दुपारची आरती सुरु होण्यापूर्वी सभामंडपाच्या कडेस असलेल्या कठड्यावरे घडलो होतो. बाबांनी हे पाहिल्याबरोबर ते म्हणाले, “अरे तो पोरगा कठड्यावरुन पडेल, त्याला खाली उतरवा व नंतर आरती सुरु करा.” त्याप्रमाणे कुणीतरी मला कठड्यावरुन खाली उतरविले व नंतर आरती सुरु झाली.

बाबा कधी कधी द्वारकामाईच्या पूर्व बाजूला दरवाजाजवळ असलेल्या दगडावर बसत असत. असेच बाबा दगडावर बसले असताना, एकदा माझे आजोबा मला बरोबर घेऊन दुपारी दोनच्या सुमारास द्वारकामाईत गेले. बाबा म्हणाले, “काय आजोबा, इतक्या निमाचे कोठे निघालात? धूप फार पडलेला आहे.” आम्ही दोघांनी बाबांना नमस्कार केला व नंतर आजोबांनी आपली व्यथा बाबांना सांगितली. आजोबा म्हणाले, “बाबा, माझी मुलगी लग्न होऊन १८ वर्षे झाली, परंतु सासरी जात नाही. तिचे पुढे कसे होईल.” बाबा म्हणाले, “आजोबा, काय काळजी करू नका, ती चार महिन्यांनी आपणच जाईल”. बाबांचे शब्द तंतोतंत खरे ठरले. ती खत: होऊन सासरी गेली.

आमचा येथील मुक्काम कोजागिरी पौर्णिमेपर्यंत असल्यामुळे आम्हाला येथील त्यावेळेचा दसन्याचा उत्सव पहावयास मिळाला. त्यावेळेस गावातील लोक बैलांना सजवून आपल्याबरोबर घेऊन सिमोल्लंघनाला जात असत. बाबासुद्धा त्यांच्याबरोबर खंडोबाच्या देवळापर्यंत जात असत.

बाबांकडे आंबे, पेरु, केळी इत्यादी बराच प्रसाद यायचा. बाबा भक्तांना खत: प्रसाद वाटीत. आंबे वाटताना, ते प्रथम आंबा दाबून मऊ करीत व मग ज्या भक्ताला द्यावयाचा त्याच्याकडे फेकीत. असा फेकलेला आंबा बरोबर त्या भक्ताच्या हातात पडायचा.

त्यावेळेस श्री. उपासनी बाबा खंडोबाच्या देवळात राहात असत. त्यांना मी ट माझा शांताराम नावाचा. मोठा भाऊ होता, तो रोज दूध नेऊन देत असू.

इ. स. १९१७ सालच्या कोजागिरी पौर्णिमच्या दिवशी बाबांच्या मशिदीत उत्सव साजरा झालेला मला आढवतो. त्या दिवशी मशिदीच्या सभामंडपात एक फोनोग्राफ

लावला होता व भक्तमंडळी आनंद साजरा करीत होती. त्या दिवशी गावात आलेला सर्कशीतला हत्ती सर्कशीच्या मालकाने बाबांच्या दर्शनाला आणला होता. बाबा द्वारकामाईत भक्तांबरोबर बोलत बसलेले होते.

बयाजी पाटील या नावाचा एक बाबांचा निरस्तीम भक्त होता. तो अंगाने सुदृढ व बळकट होता. तो प्रसंगी बाबांना उचलून ह्या जागेवरून त्या जागेवर नेत असे.

श्री साईचे प्रत्यक्ष दर्शन व त्यांनी मला दिलेले प्रेम, हीच माझ्या या आयुष्यातील कमाई. इ. स. १९९७ सालानंतर बाबांच्या हयातीत पुन्हा शिर्डीस जाण्याचा योग मला आला नाही. अर्थात शिर्डीस मी आजपर्यंत अनेकवेळा जाऊन आलो आहे. बरेच दिवस राहिलो आहे व अजूनही जात आहे.

ज्या आईवडिलांच्या पुण्याईने व भाग्याने मला बाबांच्या दर्शनाचा, सहवासाचा व सेवेचा लाभ मिळाला, त्यांचे पुण्यस्मरण करून मी हा लेख पूर्ण करतो.

अनुभव—१

बाबांच्या कृपेने औषध व प्रसाद मिळाला!

— सौ. मंगला पाठक,
१७६ कठियाना, पुणेदभवन,
जबलपूर.

हा अनुभव माझा स्वतःचाच आहे. ह्या घटनेला ७, ८ वर्ष झाली, पण अजूनही ह्या गोष्टीची आठवण मनात ठसली आहे.

आम्ही नोकरीमुळे जबलपूरला असतो. त्यावेळी माझे वडील शिरडीस होते. म्हणजे माहेर अर्थात शिरडीच होते. नुकतेच लग्न होऊन ३, ४ महिने झाले होते. माझ्या मिस्टरांना कांही दिवसानी मूळव्याधीचा त्रास होऊ लागला. आमच्या गावाजवळ एके ठिकाणी त्यावर औषध मिळते हे मला माहित असल्याने मी वडिलांना ताबडतोब पत्राने औषध पाठविण्याविषयी कळविले. जवळ जवळ १५ दिवसांनी बहिणीचे पत्र मला मिळाले. पण त्यांत औषधाचा काहीच उल्लेख नाही. ते पाहून मी जरा नाराजच झाले. कारण मी वाट पहात होते औषधाची. नंतर दुसरेच दिवशी श्री. टोळ नावाचे गृहस्थ जे जबलपूरला असतात. ते आपल्या पत्नी व मुलीसह आमचा पता विचारीत आमचे घरी आले. त्यावेळी पुरुष मंडळीही घरीच होती. त्यामुळे त्यांची सर्वांशीच ओळख झाली व त्यांनी 'मी शिरडीहून आलोय. शिरडीचे गवई, पुजारी ग. वि. जोशी हयांनी हा प्रसाद दिलाय. असे म्हणून त्यांनी माझ्या जवळ शिरडीहून वडिलांनी माझ्यासाठी पाठविलेली पिशवी दिली. नंतर त्यांनी वडिलांची व त्यांची ओळख कशी झाली व स्वतःबद्दल सर्व माहिती सांगितली. व हेही सांगितले की, "हया वस्तु तुम्हांला ८-१० दिवसांनीच माझ्याकडून मिळाल्या असत्या, पण ह्या भागात आमचे ओळखीचे राहतात. त्यांचेकडे आम्हांला आजच जेवावयाचे आमंत्रण असल्याने आमचे इकडे येणे झाले व तुमच्या वस्तू पोहोचविता आल्या." त्यांचे यथोचित स्वागत करून व आम्हा उभयतांना घरी येण्याचे निमंत्रण देऊन ते गृहस्थ

निघून गेले. आम्हां सर्वाना फारच आश्चर्य वाटले. पिशवीतील सामान काढून पाहिले तर त्यांत उदी, प्रसाद व ह्यांच्यासाठी पाठविलेली औषधाची पुडी. काय म्हणावे ह्या बाबांच्या लीलेला. आदल्या दिवशीच्या पत्रात तर औषधाचा काहीच उल्लेख नाही व दुसऱ्या दिवशी घरी औषध हजर व तेही सोबत बहिणीचे पत्र आलेले. ह्यावरुन “जे जे इच्छा भक्त करिती, ते साईनाथ पुरविती”! ही उक्ती योग्यच वाटते.

अनुभव – २

खुशाली कळविली !

हा अनुभवही मलाच आलेला आहे. ६-७ वर्षांपूर्वीचा हा अनुभव आहे. त्यावेळी माहेर शिरडीच होते.

जवळ जवळ १ महिना झाला तरी वडिलांचे पत्र नाही म्हणून मी सारखी काळजीत असे. त्यामुळे कशातच मन लागत नक्ते. मन अगदी बेचैन होते. अशातच एके दिवशी पहाटे मला स्वप्न पडले. त्यात श्री. आजेगांवकर बुवा माझ्या स्वप्नात आले. त्यांचा नेहमीचा प्रवासातला पेहराव म्हणजे डोक्याला पांढरा पटका, अंगात बंडी, व खांद्यावर पडशी असा. असे ते घरात आले. त्यांना आम्ही जेवायचा आग्रह करतोय. पण ते न थांबता दारात जावून घाईघाईने चप्पल घालू लागले व तोंडाने फक्त एवढेच म्हणाले की, “आत्ताच मी शिरडीहून तुझ्या आई वडिलांना भेटून आलोय. सर्व खुशाल आहेत.” आणि भराभर जिना उत्तरुन निघून गेले. मी एकदम खडबडून जागी झाले. तर समोरच भिंतीला लावलेल्या श्री. बाबांच्या फोटोचे दर्शन झाले. तसे उठल्याबरोबर श्री. बाबांच्या फोटोला नमस्कार करावयाचा आमचा सर्वाच रिवाज आहे. उठल्याबरोबर देवाचे दर्शन घेतले म्हणजे पूर्ण दिवस सुखा-समाधानात जातो. घड्याक्यात पाहिले तर पहाटेचे ५ वाजले होते. माझी उठावयाची वेळ झालीच होती. ह्यांना मी, ते उठल्याबरोबर स्वप्नांतील दृष्टांत सांगितला. सर्वाना आश्चर्यच वाटले. खरंच, आश्चर्यकारकच घटना घडली होती. श्री. बाबाच आजेगांवकरांच्या रूपाने खुशालीचा निरोप घेऊन आले असणार! शिरडीहून भक्ताची काळजी दूर करण्यासाठी श्री. बाबांशिवाय कोण धावून येणार! म्हणून म्हणावे वाटते :-

साईनाथ गुरु माझे आई ।

वेगे धावत येई ठायी ॥

ह्या दोन्ही अनुभवातील एक अक्षरही खोटे नाही. जसा मला अनुभव आलाय तसेच मी लिहीलंय. फक्त अनुभव मासिकाकडे पाठविण्यास बराच उशीर झालाय. उशीरा कां होईना पण श्री. बाबांनीच प्रेरणा दिली म्हणायची!

आणि खरंच, पुढे कांही महिन्यातच श्री. आजेगांवकरांचे आपल्या पत्नीसह जबलपूरला आगमन झाले. व आमची सर्वाचीच भेट झाली.

अशाच प्रकारे कोणत्याही रूपाने येऊन श्री. बाबांनी त्यांच्या भक्तांना चिंतामुक्त करावे. त्याच्या हाकेला “ओ” द्यावी. हीच मनोभाव प्रार्थना आहे.

जेथे साई ज्योतीची प्रचिती तेथे कर माझे जुळती

— श्री. वि. म. हटवार

१४९, रेशिमबाग, नागपूर - ९.

समर्त विश्वातील साईप्रेमी मोठ्या भक्तीभावाने शिर्डीला घेऊन श्रीसाईमाझलीचे दर्शन घेऊन दिव्यत्वाचा अनुभव घेतात. प्रतिवर्षी 'साईलीला' नोव्हे.-डिसें. दिवाळी अंक भक्तसनानुभवांनी नटलेला असतो आध्यात्मिक ज्ञानात श्रद्धेला उच्च स्थान आहे. श्रद्धेने साधा वाटणारा एखादा प्रसंग प्रेरणा देणारा सामर्थ्यदायी बनतो, तर अंधश्रद्धेने मोठ्या प्रसंगातूनही शेवटी फसवणूक झाल्याचा अनुभव येतो. मनुष्य निराशा होऊन देवास शरण आला, तर अवतारी संत कोणत्याही रूपात प्रगट होऊन प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष सहाय्य देऊन ईश्वरांवर्षयी सद्भाव कायम ठेवतात.

श्रीसाईचरणी श्रद्धेने जाणारा कधीच विनम्रुख होत नाही, असा असंख्य भक्तांना आलेला अनुभव वाचून वाचकांचे मन प्रसन्न होते, आनंदी वातावरण संकल्पास कारणीभूत होऊन शिरडीवारी करणारांची संख्या प्रतिवर्षी वाढते, असा प्रभाव आहे. प्रत्येकास आपल्या शिरडी यात्रेतील अनुभव आठवतात. सर्वच साईकृपा-प्राप्त आपले अनुभव सांगतात असे नाही. काही अनुभव आत्मसात केल्यावर ते जर उघडपणे सांगितल्याने त्यांचे महत्व इतरांना पटले, तर उत्तम. अन्यथा अशा विशिष्ट अनुभवास केवळ आपल्यापुरते मर्यादित ठेवणेच योग्य असते. म्हणून प्रपंचात किंवा परमार्थात काही गोष्टी गुप्त ठेवणे हितावह असते, असे सांगतात.

श्री साईबाबांच्या नावावर चमत्कारांचे किस्से रंगविणारे लोक असतील, पण स्वानुभव व चमत्कार यांची सांगड घालणे योग्य नाही. कारण परमहंस संत चमत्कारापासून दूर असतात. त्यांचे जे नित्य कार्य चालत असते, त्यातून काही गोष्टी चमत्कारिक वाटतात पण मुद्दाम घडवून आणलेले चमत्कार नसतात. आपल्या भक्तांना संकटमुक्त करून सन्मार्गी लावावे, हाच एकमेव उद्देश असतो.

श्री साईबाबांच्या दिव्यत्वाचा अनुभव घेणारे असंख्य आहेत, त्यामुळे कित्येकांचे जीवन सुखमय झाले आणि समाजात आदर्श व्यक्तिमत्व प्राप्त झाले हे सत्य आहे. पण भक्तिमार्गातील गोडी चाखण्याकरिता संतकृपा पाहिजे व ती कृपा संपादन होण्याकरिता पुण्य पाहिजे. यासाठी श्रीसाईचे चिंतन, हेच प्रभावी साधन आहे.

तुका म्हणे हा तो स्वयं परब्रह्म।

बैसविलें मला येणे अश्वावरी।

धांवू पळू तरी कैसा आता।

ज्याइच्छेने साईनाम घ्यावे, ती इच्छा तो पूर्ण करतो. जगात इतर काही कृपाळू

आहेत, पण त्यांची ठराविक कृपा केवळ प्रपंचास सहाय्यक असते. साईमाऊली भक्ताला कैवल्याचे कवळ भरविते.

भक्ती व उपासनेत कर्मत्याग नाही, तर विविध कर्मांचे ज्ञानपूर्वक आचरण आहे. माणसाला आपल्या कर्तव्यकर्मात नेहमी मग्न राहून ते यशस्वीरित्या पार पाडण्यातच खरी मौज आहे. ज्ञानी पुरुष सुखात तसेच दुःखात मन शांत ठेवून समाधान मानतो. आपल्यां जीवनात आपण एकांगी पडल्यानंतर मनात शंका आल्यास सद्विवेकाने व साईनामाने बुद्धीला चालना देऊन अंतर्मनाने दिलेला निर्णय मानावा. विचारांचा गोंधळ नसला म्हणजे निर्णय बरोबर होतात.

आपण साईचरित्रात वाचले आहे की, जे स्थिरबुद्धीने व भक्तीभावाने आणि श्रद्धेने शिरडीला श्री साईबाबांच्या सम्पर्कात आले, त्या सर्व भक्तांच्या हृदयात साईज्योतीचे दिव्यत्व विराजमान झाले.

श्रेष्ठ साईराम शिरडीला 'साई' ह्या बालरूपात प्रगट झाले आणि येथील अनेक वर्षांच्या वारस्तव्यात त्यांनी खतपाणी घालून, जो बाग तयार केला, तो हा साधा बगीचा नसून दिव्य वृक्षवेलींनी नटलेले नंदनवन आहे.

अध्यात्ममार्गात यशस्वी होण्यास सुद्धा अंगी बालकाप्रमाणे निरागास वृत्ती असणे. आसक्ती नसणे, अंतर्बाह्य पवित्रता असणे व आपल्या कार्यात तन्मयता असणे महत्वाचे आहे. बालकासारखा जो विनम्र असेल, त्याला परमात्मा आपल्याजवळ स्थान देतो.

प्रपंचात मनुष्य मुले, पली, घरदार यांचा लोभ करतो. ऐहिक वस्तूंनी संसारात आनंद वाटतो. आणि त्यांची जोपासना नीट व्हावी म्हणून मनुष्य काळजीत राहतो ज्याच्यापाशी कोणतीच वस्तू नाही किंवा सर्वांचा मनापासून त्याग ज्याने केला आहे, त्याला काळजी नसते.

भक्तीमार्गाने जाणारे काही निरुपाधिक असतात. ऐहिक व प्रापंचिक जंजाळातून बाहेर पडतात. ते करीत असतानाही जे दिव्य असेल त्याचा आदर करतात. अशा ईश्वरी पुरुषाच्या अंतरंगाचे सौदर्य बाह्यरूपाने प्रकट होते. भगवंताचे अवतार नेहमी सुंदर असतात. आत्म्याचे आंतरिक सौदर्य हेच खरे सौदर्य आहे. मेकअप केलेल्या बाह्य सौदर्याचा तिटकारा असेल तर खरे सौदर्य अनुभवता येते.

परमार्थात तन्मयता महत्वाची आहे. कोणत्याहीं गोष्टीत ज्याला तन्मय होणे साधते, तो मनुष्य भवितमार्गात प्रगती करू शकतो. लहान मूल कशाशीही पटकन तन्मय होऊन जाते, तशी पूर्ण तन्मयता पाहिजे.

माणसाचे अंतःकरण जेव्हा शुद्ध व पवित्र होते, तेव्हा त्याचे मन गुरु होऊन ध्येयाकडे घेऊन जाते. मनात शुद्ध भाव उत्पन्न होतो. प्रिय व्यक्तिच्या वियोगाने प्रापंचिक मन जसे व्याकूळ होते, तशी व्याकूळता पारमार्थिक मनात ईश्वरासाठी निर्माण झाली, त्याला श्रीसाईरामाचे दर्शन होते. निष्काळजीने कोणतीही सुसंधी गमावली तर मायाजाळात फसून बाह्यरंगी सुंदर दिसणाऱ्या जीवास दीर्घकाळ त्रास भोगत राहावे लागते.

अधर्मानि निर्माण केलेले दोष, अज्ञान, अविवेक व कधीही तृप्त न होणाऱ्या कामना यांचा नाश करून भक्तींची ओढ निर्माण करणारे अवतारी संतांचे कार्य आहे. दर्शनास येणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीचा भाव, वृत्ती, शब्दा, अवरथा व अधिकार वेगळा असला तरी श्रींचे दर्शन व्हावे, हाच सर्वांचा उद्देश असतो.

आपणा सर्वांनाच कळते की, मेलेली व्यक्ती फिरुन पस्तत नाही. गलेली रात्र फिरुन येत नाही तसा हा जीव एकदा देह धारण करीत नाही, तेका आहे त्या स्थितीचा योग्य उपयोग करणेच आपल्या हिताचे आहे.

श्री साईरामाच्या भक्तीने, निष्ठेने ज्यांना जो काही जमते असेल, ते भगवताच कार्यात देऊन माणूस मोकळा होण्याचा प्रयत्न करतो पण उयाने सर्वस्य ईश्वराला अर्पण केले आहे, तोच खरा परमार्थाचा अधिकारी बनतो. म्हणूनच प्रापचिक माणूस भोगविलास व घैन भोगतो आणि परमार्थ जाणणारा साधक त्याग व तपश्चर्या करतो. श्रीसाईने जीवनाचा सुखकर मार्ग दाखवून भक्तांना सुखी केले, करीत आहे व करणार आहे.

卷之三

साईनाथांना वंदन करा

स्मरण करा हो स्मरण करा
साईनाथांना वंदन करा ॥६॥

रुप साधे अन कफनी अंगी

अवतरले हो बाबा शिरडी

स्वार्थी जगास शिकविण्या धडा

श्री चरणाना वदन करा ॥ १ ॥

नाश केला अहंकाराचा

प्रसाद दिला भक्तांना समाधानाचा

झोक्ही घेऊन मागी भिक्षा

अशा गुरुच पाय धरा ॥२॥

पटावला धुना कल राग दूर
— भी भी

एकून बाबाचा लाला

जमला भक्ताचा शिरडीत पूरे

असा ब्रह्माड्नायक यागा खरा

आईनाथाना वदन करा ॥३॥

— श्री. प्रशांत म. देवकर,

भांडुप, (पूव),

साईंच्या सहवासात

— श्री. रामचंद्र नागेश घोडखांडे

४२० सी, हनुमान नगर, नागपूर - ४४० ००९

ज्ञानदेव सांगे दृष्टांताची मात ॥
 साधूचे संगती तरणोपाय ॥ १ ॥
 साधूबोध झाला तो नुरोनिया ठेला ॥
 ठायीच मुरला अनुभवे ॥ २ ॥
 सिद्धी, बुद्धी, धर्म हरिपाठी आले ॥
 प्रपंची निमाले साधुसंगे ॥ ३ ॥

साधुच्या संगतीची, त्यांच्या आशीर्वादाची भक्ताला नितांत गरज आहे, हे ज्ञानदेवाच्या वरील अभंगातून दिसून येते. मोक्षप्राप्ती (आत्मज्ञान) करून घेणे, हे मानवी जीवनाचे साध्य आहे आणि ते मिळविण्यासाठी संतांचा सहवास अनिवार्य आहे. हे यावरून कळून येईल. जीवन क्षण भंगूर आहे, हे समजत असूनही दाश, पुत्र, धन प्रतिष्ठा यामागे लागलेला जीव मायाजागत इतका फसतो की, प्रपंच करणे हीच ते जीवनाची इतिकर्तव्यता मानतो आणि मोक्षप्राप्तीपासून वंचित राहतो.

समाजजीवनाच्या घडणीवर देखील, व्यक्तीचा आध्यात्मिक विकास अवलंबून असतो. आज समाजाच्या सर्व थरातील श्रीमंत-गरीब सारे कनक आणि कान्ता, सत्ता आणि प्रतिष्ठा यात गुरफटलेले दिसतात. ह्यालाच जीवन समजून त्याचा पाठलाग करीत असलेले पाहावयास मिळतात. समाजात निर्माण होणारे साहित्यदेखील त्यांच्या ह्या वृत्तीला मदत करते. नाटक, काढंबरी, कथा, काव्य आणि चित्रपट बहुधा ऐहिक जीवनाच्या विविध अंगांचेच विलोभनीय चित्र रंगवतात. आदर्शच नव्हे. अशा समाज घडणीतून आध्यात्माकडे ओढले जाणारे जीव मोजकेच मिळाले तर नवल नाही.

माणूस जन्मतो पण माणुसकी मिळवावी लागते. ती चांगल्या संस्कारातून निर्माण होते. विविध रंगांनी नटलेल्या समाजात, माणूस वाहत जातो. वाईट प्रवृत्तीकडे सहज आकर्षिला जातो. कुटुंबातील लोक, शेजारी, मित्र, शालेय जीवन, ग्रंथालय व सभोवारचा परिसर ह्यातून माणसाचे जीवन घडत असते. ह्या संस्कारात सेवा, त्याग, अहिंसा, ब्रह्मचर्य इत्यादि माणुसकीला आवश्यक गुण कोठे, किती मिळतात. ह्याची दखल समाजाने घ्यायला हवी. ते होत नाही. म्हणून समाजात चोरी, काळाबाजार, घुसखोरी, महिलांचा विनयभंग इत्यादि माणुसकीला काळीमा फासणाऱ्या गोष्टी घडत आहेत. सरस्वतीच्या मंदिरात व्यापार घुसला आहे. सात्त्विकतेचे, श्रद्धेचे विडंबन होत आहे. असूत्याला भाव आहे. सत्य झाकाळू पाहले आहे. जीवनापुढे मोठे आदर्श ठेवून त्यासाठी झागडणारे थोर पुरुष, अभावानेच निर्माण होत आहेत, जस्ता समाजं तंशा व्यक्ती त्यातून निर्माण होतात. भौतिकतेचा छंद लागलेल्या समाजातून उदात्त वृत्तीच्या व्यक्ती बोटावर मोजण्याइतक्याच लाभल्या तर नवल नाही.

अशा माणसांनी साईबाबांकडे आपल्या व्यावहारिक गरजेची मागणी केली नाही तरच आश्चर्य! सर्वांना संतुष्ट करणारा शिरडीचा दयासागर साईबाबा सर्वांना पावतो, हे विशेष होय!

चिरंतन सत्य 'आत्मा' त्याची ओळख करून घेण, हे जीवनाचे साध्य आहे, हे कळत असून देखील मायेत गुंतलेले बरेच जीव त्यातून सुटत नाहीत. हे बघून संत तुकाराम महाराज म्हणतात—

बुडताहे जन देखवेना डोळा ॥

म्हणूनि कळवळा येतसे ॥

संत समागमाशिवाय हृदय परिवर्तन होत नाही आणि साधनेची बैठक बसत नाही, असे ज्ञानदेव म्हणतात. वातावरण बदलले की, मनःस्थितीत फरक पडतो. हे मान्य केल्यास, संत सहवासाचे महत्व लक्षात येईल. शिरडीला साईनाथांच्या मंदिरात गेल्यावर मन उदात्त होते. त्यागसेवेचे गाणे कानाशी गुणगुण लागते. 'देवा तुझा सहवास अखंड लाभू दे' असा प्रतिध्वनी हृदयमंदिरात घुमू लागतो. निर्माण होणाऱ्या अमोघ आनंदात मन पोहू लागते. क्षणभर का होईना, माणूस स्वतःला विसरतो. हा देवाच्या सान्निध्याचा प्रभावच की नाही.

धुव रानात गेला, निष्ठेने देव मिळविण्यासाठी. विष्णुने प्रगट होऊन शंखानं त्याच्या गालाला स्पर्श केला, अशी कथा आहे. म्हणजे धुवाला गुरुप्रसाद लाभला. प्रल्हादाला नारदाने 'नारायण' 'नारायण' मंत्र दिला. हा गुरुप्रसादच. वाल्मीकीला नारदानेच 'मारा' 'मारा' म्हण म्हणून सांगितले. एकूण साधकाला गुरुच्या सहवासाची, मार्गदर्शनाची जरुर आहे, हे दिसून येते. मात्र त्यासाठी गरज आहे, तळमळणाऱ्यां, धगधगत्या मनाची. जमीन मशागत करून तयार असली की, बी पेरण्याचेच तेवढे काम उरते, तसेच मनाचे आहे. ईश्वर प्राप्तीसाठी मन आतुर असले की, साईबाबा आजही आपल्या भक्ताला भेटतील, मार्गदर्शन करतील.

शिरडीला साईनाथांचे प्रथम रवागत म्हाळसापतीने खंडोबाचे मंदिरात केले. म्हाळसापती भाविक होते. श्रद्धाळू होते. साईबाबांचे त्यांच्याशी खूपबोलणे होत असे. त्यांना बाबांचा खूप सहवास लाभला. म्हाळसापतींवर झालेली कृपा तेच जाणे. सद्भक्त भक्तीचे प्रदर्शन करीत नसतात. भक्ती मनाचा विषय आहे. भक्ती, मौन साधते. प्रदर्शनाची हौस असते ती भक्ती नव्हे. म्हाळसापती बरोबर काशिराम शिंपी व आप्पा जांगळे साईच्या सेवेला असत. साईनाथांवर त्यांची परमश्रद्धा होती. असीम प्रेम होते. हे साईचे निष्ठावंत भक्त आपापल्या व्यवसायात राहून साईच्या सेवेला हजर असत. 'हाती काम अन् मुखी राम' अशी त्यांची भक्ती साईबाबाना आकर्षून घेत होती. त्यांचे जीवन सफल झाले, असेच म्हणावे लागेल. बाबांशी निकट संबंध असलेल्या भक्तांत गोपाळ गुड, काकासाहेब दिक्षित, नानासाहेब चांदोरकर, माधवराव देशपांडे व दासगण यांचा प्रामुख्याने समावेश होतो. ह्यांना बाबांच्या सहवासाचा लाभ सदैव क्लायचा. हे त्यांच्या कृपेचे मानकरी होत, असे म्हणूया.

मला तुमची काळजी आहे

— सौ. उषा अधिकारी
सावित्री सदन, बंदर रोड,
रत्नागिरी

श्रीसाईबाबांची अनेक लाडकी, विशेष मर्जीतली लेकर त्यावेळी शिरडीत तर होतीच, पण अन्य ठिकाणीही होती. त्यात ठाणे जिल्ह्यात वांदे शहरात राहाणारे श्री रघुनाथराव तेंडुलकर हे असेच एक लाडके लेकरु होते. बाबांचे हे लेकरु अतिशय चतुर, बहुश्रुत होते. ते सदा आनंदी असे. त्यांचे साईचे चरणी अतिशय प्रेम असे. जेवता-खाता, उठता-बसता, काम करता करता अखंड साईनामाचा जप त्यांचेकडून सतत होत असे. त्यांची पत्नी सावित्रीबाई ही पण एक आदर्श गृहिणी होती. आपल्या पतीप्रमाणेच, आहे त्यात समाधान मानून राहून आनंदनिर्भर मनाने श्रीबाबांची भक्ती करीत सुखाने संसार करीत होती. साईबाबा हेच आपले परम दैवत असून ते प्रत्यक्ष परमेश्वरच आहेत, ही तिची निष्ठा होती. त्यांची परिस्थिती तशी गरिबीचीच, पण टाकटुकीने संसार करून आपल्या हुषार मुलाला डॉक्टर करण्याचे स्वप्न दोघेही पती-पत्नी पहात होते. त्यांचा मुलगा बाबूही आईवडिलांची मनिषा पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने कसून प्रयत्न करीत होता. होता होता त्याची वैद्यकीय परीक्षा जवळ आली. त्याने प्रयत्नांची पराकाष्ठा करून अभ्यास केलाही होता, पण त्याच वेळी त्याच्या मनात ज्योतिषाला भेटून आपल्या यशाबद्दल विचारावे अड्ऱे आले. त्याप्रमाणे त्याने एका ज्योतिषाला गाढून आपण वैद्यकीय परीक्षेत चांगल्या तंहेने पास होऊ का, असा प्रश्न विचारला. पण पंचांगाची पाने चाळून ज्योतिषी म्हणाला, “छे, छे येदा तुम्हाला ग्रह अगदी वाईट आहेत. तुम्ही कितीही परिश्रम केलेत तरी परीक्षा पास होणार नाही. मात्र पुढील वर्षी तुम्हाला नक्की यश येईल.”

ज्योतिषाचे बोलणे ऐकून बाबू इचकला. आपण जर पास होणार नाही, तर परीक्षेला तरी कशाला बसायचे? त्याच्या मनाने कच खाल्ली आणि हिरमुसल्या स्वरात तो आईला म्हणाला, “आई, मी यंदा परीक्षेला बसणार नाही. ज्योतिषाने निकून सांगितलंय की, मी यंदा नापास होणार, पुढल्या वर्षी मात्र नक्की पास होईल. मग परीक्षेला बसून हसं कशाला करून घ्यायचं? मी मुळीच परीक्षेला बसणार नाही.” बिचारी आई! फार दुखी झाली. पण काय करणार? आपले दुख कोणाला सांगणार, या विचारात ती असताना तिला तिच्या परम दैवताची आठवण झाली. आता यातून तारणार, एक तो फक्त शिरडीश्वर! तिथेच जाऊ या. मनही मोकळ होईल. दर्शन लाभ होईल आणि कुणी सांगावं ज्योतिषाचं निदान खोटंही ठरवून तो बाबूच्या पदरात यशही घालील. वरील विचार मनात आल्यावर शिरडीला निघायला काय वेळ लागणार? आपल्या पतीची परवानगी घेऊन सावित्रीबाई शिरडीस आल्या. प्रथम श्रीबाबांच्या चरणावर मरतक ठेवून त्या विनयाने बाजूला बसल्या. त्यांची दृढ श्रद्धा आणि खरीखुरी भक्ती श्रीबाबा जाणून होते. त्यांनी त्यांच्या कुटुंबाची मोठ्या प्रेमाने

साईनाथाच्या कृपेने आंधळे डोळस होत. कुष्टरोगी रोगमुक्त होत. भागोजी शिंदा कुष्टरोगी बाबांच्या सेवेला असे. बाबा त्याची कीळस करीत नसत. तात्या कोतेची आई डोकयावर भाकरीची शिदोरी घेऊन बाबांचा शोध करीत रानात भटकायची. बाबांना जेवू घालण्याचा क्रम तिने आयुष्यभर चालविला. तिच्यानंतर तिच्या मुलाने ते व्रत पुढे चालविले. तात्या त्तौदा वर्ष बाबांबरोबर मशिदीत झोपला. ज्यांना बाबांच्या निकट सहवास लाभला ते भाग्यवान होत.

भक्तांची निरपेक्ष सेवा आणि श्रद्धा साईच्या चरणी रुजू व्हायची. ते सांगून त्यांचे कल्याण करीत नसत. कधीकधी साईनाथ अत्यंत क्रोधायमान व्हायचे पण त्यांचे अंतरंग दयेने, प्रेमाने भरलेले असायचे, अननसाच्या आतील गरासारखे मधूर.

एकदा राधाबाई देशमुख नावाची बाई बाबांच्या दर्शनास आली. बाबांचा गुरुमंत्र हवा म्हणून तिने हड्ड धरला. तीन दिवस अन्नपाण्यावाचून राहिली. शेवटी बाबांनी तिला उपदेश केला. ते म्हणाले, कासवी नदीच्या दुसऱ्या तीरावर वाळूत असलेल्या आपल्या पिलांना दृष्टीनेच समाधान देते. पिले दृष्टीरूपी भोजनाने तृप्त होतात. मी देखील त्या कासवी प्रमाणे आपल्या भक्तावर लक्ष ठेवतो. मंत्र देत नाही. माझ्या गुरुनेही मला मंत्र दिला नक्ता. तेहा बाईचे तसेच उपरिथित असलेल्या काकासाहेब दिक्षित आदी मंडळीचे समाधान झाले. आजही समाधिरस्त साईबाबांचे ढोळे भक्तांकडे लागलेले असतात, म्हणूनच शिरडीला रोजच्ये यात्रा भरते.

दासगणू: उपनिषदांचे भाषांतर करीत असता त्यांना काही मूळ संस्कृत सूत्रांचा नीट अर्थ लागेना. ते बाबांना म्हणाले, माझी ही अडचण आपण दूर करा. त्यावर बाबा म्हणाले, पारत्याच्या काकांच्या मोलकरणीला विचार, ती तुझी अडचण दूर करील. सर्वांना अचंबा वाटला. पण दासगणूंची बाबांवर पेरमश्रद्धा होती. ते शांत राहिले. पुढे दासगणूंना त्या मोलकरणीने उपनिषदाचा अर्थ सांगून त्यांची अडचण दूर सारली. हे ऐकून लोकांनी बाबांच्या अतुल सामर्थ्याचे, त्यांच्या लीलेचे नतमरत्तक होऊन कौतुक केले. असा हा बाबांचा सहवास आणि सान्निध्य भक्तांना लाभले. त्याची स्मृती आपले जीवन घडविण्यास साह्य भूत ठरो, हीच साईचरणी अपेक्षा ओहे.

लहानांपासून थोरांपर्यंत, दलितांपासून धनिकांपर्यंत बाबा सर्वांना सांभाळीत. साईबाबा म्हणजे दयेचा सागर, प्रेमाचे भांडार, भूतांच्या कल्याणासाठी सदातत्पर, आशीर्वादासाठी त्यांचा हात वर उचललेला असायचा. आजही भाविकांसाठी, त्यांना तळमळीने हाक मारणाऱ्यांच्यासाठी तो तसाच वर उचललेला आहे. म्हणूनच भक्त आपले गान्हाणे घेऊन शिरडीत जातात.

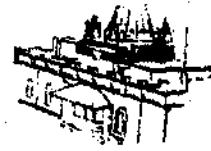
समाधीच्या आसमंतात सदा आनंदाची फुलबाग फुललेली असते. तेथे बाबांच्या दयेचा आणि प्रेमाचा सुगंध दरवळत असतो. भक्तांनो! ऐहिक पारमार्थिक धन ज्यांना जे हवे ते घेऊन जा. फक्त श्रद्धा ठेवून जा. असा जणू अघोषित संदेश बाबांचा आहे, हे मनी आणा. किती सोपां व्यवहार आहे हा! पण त्यासाठी शिरडीलाच जायला हवे. थोडेसे प्रेम घेऊन खूप मोठा लाभ देणाऱ्या देवाला साईनाथांना वंदन असो.

मला तुमची काळजी आहे

— सौ. उषा अधिकारी
सावित्री सदन, बंदर रोड,
रत्नागिरी

श्रीसाईबाबांची अनेक लाडकी, विशेष मर्जीतली लेकर त्यावेळी शिरडीत तर होतीच, पण अन्य ठिकाणीही होती. त्यात ठाणे जिल्ह्यात वांद्रे शहरात राहाणारे श्री रघुनाथराव तेंडुलकर हे असेच एक लाडके लेकरु होते. बाबांचे हे लेकरु अतिशय चतुर, बहुश्रुत होते. ते रसदा आनंदी असे त्यांचे साईचे चरणी अतिशय प्रेम असे जेवता-खाता, उठता-बरसता, काम करता करता अखंड साईनामाचा जप त्यांचेकडून सतत होत असे. त्यांची पत्नी सावित्रीबाई ही पण एक आदर्श गृहिणी होती. आपल्या पतीप्रमाणेच, आहे त्यात रसमाधान मानून राहून आनंदनिर्भर मनाने श्रीबाबांची भक्ती करीत सुखाने संसार करीत होती. साईबाबा हेच आपले परम दैवत असून ते प्रत्यक्ष परमेश्वरच आहेत, ही तिची निष्ठा होती त्याची परिरिथती तशी गरिबीचीन, पण टाकटुकीने संसार करून आपल्या हुषार मुलाला डॉक्टर करण्याचे स्वप्न दोघेही पती-पत्नी पहात होते. त्याचा मुलगा बाबूही आईवडिलांची मनिषा पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने कसून प्रयत्न करीत होता. होता होता त्याची वैद्यकीय परीक्षा जवळ आली. त्याने प्रयत्नांची पराकाष्ठा करून अभ्यास केलाही होता. पण त्याच वेळी त्याच्या मनात ज्योतिषाला भेटून आपल्या यशावद्दल विचारावे असे आले. त्याप्रमाणे त्याने एका ज्योतिषाला गाढून आपण वैद्यकीय परीक्षेत घांगल्या तळ्हेने पास होऊ का, असा प्रश्न विचारला. पण पंचांगाची पाने चाळून ज्योतिषी म्हणाला, “छे, छे यंदा तुम्हाला ग्रह अगदी वाईट आहेत. तुम्ही कितीही परिश्रम केलेत तरी परीक्षा पास होणार नाही. मात्र पुढील वर्षी तुम्हाला नवकी यश गेईल.”

ज्योतिषाचे बोलणे ऐकून घावू दाकला. आपण जर पास होणार नाही, तर परीक्षेला तरी कशाला वसायचे? त्याच्या मनाने कच खाल्ली आणि हिरमुसल्या स्वरात तो आईला म्हणाला. “आई, मी यंदा परीक्षेला वसणार नाही. ज्योतिषाने निकून सांगितलंय की, मी यंदा नापास होणार, पुढल्या वर्षी मात्र नवकी पास होईल. मग परीक्षेला वसून हसं कशाला करून घ्यायचं? मी मुळीच परीक्षेला वसणार नाही.” बिचारी आई! फार दुखी झाली. पण काय करणार? आपले दुख कोणाला सांगणार, या विचारात ती असताना तिला तिच्या परम दैवताची आठवण झाली. आता यातून तारणार, एक तो फक्त शिरडीश्वर! तिथेच जाऊ या. मनही मोकळ होईल, दर्शनलाभ होईल आणि कुणी सांगावं ज्योतिषाचं निदान खोटंही ठरवून तो बाबूच्या परत यशही घालील. वरील विचार मनात आल्यावर शिरडीला निघायला काय वेळ लागणार? आपल्या पतीची परवानगी घेऊन सावित्रीबाई शिरडीस आल्या. प्रथम श्रीबाबांच्या चरणावर मरतक ठेवून त्या विनयाने बाजूला बसल्या. त्यांची दृढ श्रद्धा आणि खरीखुरी भक्ती श्रीबाबा जाणून होते. त्यांनी त्यांच्या कुटुंबाची मोठ्या प्रेमाने

चौकशी केली, तेव्हा येणारे उमाळे आवरून त्या म्हणाल्या, “बाबा, काय सांगू माझी व्यथा? आपल्या कृपेने आजपर्यंत अन्नवस्त्राला कधी तोटा पडला नाही. पुढेही पडणार नाही. दुख आहे ते एवढेच की, हातातोंडाशी आलेला माझा बाबू वैद्यकीय परीक्षेला बसत नाही हो! हे शिक्षण किती महागडे आहे, पण आपली कृपा आणि त्याची हुषारी यामुळे तो नवकी ही परीक्षा पास होईल, या आशेने आम्ही खूप धडपडलो पण काय उपयोग? ज्योतिषाने तो नापास होईल, असं सांगितल्यामुळे तो परीक्षेला बसत नाही. त्याने फार धसका घेतलाय हो बाबा! बाबा, बाबा, आता मी काय करू हो! म्हणून सावित्रीबाई रडू लागल्या. तेव्हा त्यांच्या मरतकावर आपला अभयहस्त ठेऊन श्रीबाबा म्हणाले, “आये, त्याला म्हणावं पहिली मनातली भीती काढून टाक. मी असताना ज्योतिषाकडे का जावे? मी असताना का भ्यावे? त्याला म्हणावं ज्योतिषाच्या नादी लागू नकोस. ती पत्रिका गुंडाळून ठेव आणि शांत मनाने परीक्षेला जा. त्याला निश्चित यश मिळणार आहे. या माझ्या पवित्र द्वारकामाईत बसून मी कधीच असत्य भाषण करीत नाही आणि मी बोललेले बोल कधीहीं फोल होत नाहीत. माझ्यावर विश्वास ठेऊन तुम्ही सर्वांनी निश्चिंत असा. माझ्या पोरांचे मी वाईट कसे होऊ देईन? मग मी पाहिजे कशाला?” श्रीबाबांच्या या अभयसूचक आशीर्वादाने सावित्रीबाई आनंदल्या. श्रीबाबांच्या चरणावर मरतक ठेवताच त्यांच्या डोळ्यातले आनंदाश्रू श्रीबाबांच्या चरणावर मोत्यांसारखे ठिपकू लागले. श्रीबाबा अतिमायेने त्यांचे मरतक थोपटत होते. त्या भानावर आल्यावर श्रीबाबा म्हणाले “आये, आता तू शांतपणे घरी जा. तिकडे रघुनाथ तुझी वाट पहात असेल. सर्वांना माझा आशीर्वाद सांग बरे.” सावित्रीबाई आपल्या देवाची मूर्ती हृदयात साठवून मागे वळून वळून पहात द्वारकामाईतून आनंदाने बाहेर पडल्या.

गावी परत आल्यावर श्रीबाबा जे जे काही बोलले, ते त्यांनी पंतीला व मुलाला सांगितले. श्रीबाबांचा आशीर्वाद आहे, हे ऐकताच बाबू परीक्षेला बसला. लेखी परीक्षा प्राली पण पुन्हा आत्मविश्वास ढळला. आपण उत्तरे चांगली लिहिली असली तरी इतीर्ण व्हायला ती पुरी पडतील का, या शंकेनं त्याला पुन्हा घेरले. शिवाय तोंडी परीक्षेत पास होईनच, हा त्याला विश्वास वाटेना. त्यामुळे तो तोंडी परीक्षेला गेलाच नाही. पण ज्याने त्याची सर्व जबाबदारीच आपल्यावर घेतली आहे, आशीर्वाद दिला आहे, त्याला त्याची काळजी नाही का? बाबू गप्प बसून राहिला होता. तेवढ्यात त्याच्याच वर्गातिला एक मुलगा त्याच्याकडे येऊन म्हणाला, “अरे, तू तोंडी परीक्षेला का आला नाहीस? चल, परीक्षकांनी तुला घेऊन यायला मला पाठवलंय. तुला आत्मविश्वास नव्हता, तू लेखी परीक्षेत नापास होशील, असं तुला वाटलं, ते मी परीक्षकांना सांगितलं. तेव्हा ते म्हणाले, बाबू अगदी वेडा आहे. त्याला म्हणावं, तू लेखी परीक्षेत चांगला पास झाला आहेस, तेव्हा ताबडतोब तोंडी परीक्षेला ये.” हे उंदगार ऐकले मात्र! बाबूला अगदी गहिवरून आले. श्रीबाबांचे नाम घोळवीत तो परीक्षेला गेला आणि उत्तम तन्हेने पास झाला. ज्योतिषाचे ऐकून आपण परीक्षेला बसलो नसतो,

तर आपल्या आईवडिलाच्या दुःखाला कारणीभूत झालो असतोच शिवाय स्वतःचेही नुकसान करून घेतले असते. पण माझी सांई माऊली ते कसे होऊ देईल? तिने माझी पूर्ण काळजी वाहिली. म्हणूनच हे यश आपल्याला प्राप्त झाले, या विचाराने श्रीबाबांना त्याने मनोमन वंदन केले.

पुढे काही वर्षे गेली. रघुनाथराव वृद्ध झाले. पेढीवरचे काम झेपेना. अशक्तपणा होताच. त्यात त्यांना नीट दिसेना सेही झाले. तेव्हा त्यांनी प्रकृती सुधारावी म्हणून रजा घेतली. पण रजा संपली तरी प्रकृतीत काहीच सुधारणा नव्हती, म्हणून आणखी रजा त्यांनी वाढविली. ज्या पेढीवर ते काम करीत होते, त्या पेढीवरील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना आपल्या यां इमानी विश्वासू सेवकाची कदर होती. त्या काळात चांगल्या पेढ्या आपल्या प्रामाणिक सेवकांना घरितार्थसाठी काही रक्कम पेन्शन म्हणून देत. रघुनाथराव हे जाणून होते. पण ती मिळेल की नाही, याची त्यांना चिंता होती. त्यांना फक्त १५० रु. पगार होता. पेन्शन मिळालीच तर ७५ रु. मिळणार. यात कुटुंब कसे चालवायचे? ते खूप चिंता करीत होते पण त्यांची चिंता शिरडीश्वरालाच जारत होती. पेन्शनचा अखेरचा हुकूम होण्याच्या १५ दिवस आधी श्रीबाबा त्यांच्या प्रिय भक्त सावित्रीबाई यांच्या स्वप्नात गेले आणि म्हणाले, “आये, तुम्हाला १०० रु. पेन्शन द्यायची माझी इच्छा आहे, पुरेल ना?” सावित्रीबाई म्हणाल्या, हे काय विचारता? आपणच आमचे मायवाप. आपण जे काही कराल, ते आमच्या भल्याचेच असेल. त्याची प्रचिती लवकरच आली. वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी रघुनाथरावांची सात्त्विकवृत्ती, प्रामाणिकपणा व निरलसपणा यांची जाणीव ठेऊन त्यांना ११० रु. पेन्शन मंजूर केली. जेव्हा हा पेन्शनचा हुकूम हातात पडला, तेव्हा त्या पती-पत्नीला काय वाटले असेल? त्यांचे डोळे आनंदाश्रूनी उवऱ्यले. त्या वृद्ध जोडप्याने अति विनीत होऊन त्यांच्या हृदयस्थ परमात्मगाला भवितभावाने वंदन केले.

या परमभक्त वृद्ध जोडप्याने श्रीबाबाविषयी रचलेली पदे ‘रघुनाथ सावित्री साईनाम भजनमाला’ म्हणून प्रसिद्ध आहेत. त्या ओव्यांत त्यांनी स्वतःसाठी काहीही मागितलेले नाही. ऐहिक सुखाची त्यांना लालसा नव्हतीच. त्यांनी मागित ली आहे, अपूर्व मनःशांती आणि समाधान. आपणाला कोणाचाही हेवा करायची बुद्धी होऊ देऊ नको, सर्वाभूती लीन असण्याची दैणगी द्यावी, सदा सत्यवचन मुखातून बाहेर पडाव, कसलाही लोभ नको, तुमच्याबदलचं प्रेम भक्ती हृदय संपुरात रातत असू दे आणि ही जीर्ण काया तुझ्यासाठीच, केवळ तुझ्यासाठीच झिजू दे.

तेंडुलकर दांपत्याची ही किती थोर मागणी आहे! अशीच मागणी आपणही श्रीबाबांजवळ केली पाहिजे. त्याप्रमाणे वागलं पाहिजे. म्हणजे आपणही त्यांच्याप्रमाणे श्रीबाबांना नवकीच प्रिय होऊ.

श्रीबाबांच्या कृपाशीर्वाद लाभलेल्या या दांपत्याबदल मला असं म्हणावंस वाटतं— रघुनाथ सावित्री सदा असती साईच्या चरणी रत।

म्हणूनी प्रसन्न होऊन साई त्यांना सदैव हात देत ॥

महान संत श्रीसाईबाबा

— श्री. अं. रा. सुर्वे

२/५, चित्तरंजन नगर,
राजावाडी, घाटकोपर,
मुंबई - ४०० ०७७.

साई हे एक महान संत सर्वधर्म हितचिंतक म्हणून ओळखले जातात. आपल्या देशात अनेक जातीधर्माचे व विविध पंथांचे अनुयायी अनेक वर्षानुवर्ष एकत्र, गुण्यागोविंदाने नांदत आलेले आहेत, त्याचा सखोल मनाने अभ्यास केल्यास हिन्दुधर्माचे तत्त्वज्ञान कोणत्याही व्यक्ती विकासाच्या आड येत नाही, हीच ह्या धर्माची प्रणाली आहे. सध्याच्या विसाव्या शतकात राष्ट्रीय ऐक्याच्या दृष्टीने महत्वाची ठरलेली धर्मनिरपेक्षता साईबाबांच्या हयातीतही जाणीवपूर्वक जोपासली जात होती. या देशात ज्यावेळी ब्रिटीशांची सत्ता नांदत होती, त्यावेळी उदात्त दृष्टिकोनातून जातीधर्माचा विचार न करता नैतिक मूल्यांचे अधिष्ठान सर्व धर्माच्या लोकांना मिळावेत व त्यांना सुखाने जगता यावे, याचकरिता सर्वधर्माच्या लोकांना एकत्र आणण्याचे महत्वाचे कार्य साईनी आपल्या हयातीत निष्ठेने केले. हे करीत असताना इतर धर्मियांची मने न दुखविण्याचा त्यांनी कौशल्याने प्रयत्न केला, हे त्यांच्या तत्कालिन महत्वाच्या कार्यावर्कने दिसून येते.

धर्माची व्याख्या करताना, धर्म म्हणजे काय तर लोकांच्या आचारविचारांची प्रणाली, या दृष्टिकोनातून विचार केल्यास साईबाबांच्या काळात धर्माला एक प्रकारचे अनिष्ट वळण लागलेले होते. लोक आपली कर्तव्यकर्म विसरत चालले होते, माणसामाणसातून प्रेम, आदरभाव कमी होऊन एकमेकांतील संबंध दुरावत चालले होते. लोकांच्या आचारविचारांची ही दिशा अशीच जर चालू राहिली तर त्यांचे गंभीर परिणाम ह्या देशातील जनतेला भोगावे लागतील आणि म्हणूनच साईनी जर कोणते महत्वाचे कार्य केले असेल, तर लोकांमध्ये भक्तीमार्गाची व एकतेची जाणीव निर्माण केली.

भागवत धर्माचा पाया ज्याप्रमाणे ज्ञानेश्वर माऊलीने रचला व त्याला सुवर्ण कळस एकनाथ, नामदेव व तुकाराम या संतांनी बांधला, त्याचप्रमाणे लोकांमध्ये एकात्मतेची व धर्माची जाणीव निर्माण करून भक्तीपंथाच्या मार्गाने सर्व धर्मियांना एकत्र आणून योग्य ती दिशा दाखविण्याचे महत्वाचे कार्य साईनी केले. त्यांच्या कार्याचे मूल्यमापन जर करावयाचे झाले, तर त्याचे प्रत्यंतर आज आपण शिर्डीला साई समाधि मंदिरात पहात आहोत. सर्व धर्माचे लोक, हेवेदावे विसरून एकबलाने समाधि मंदिरात रवतःला विसरून भजनात तल्लीन होतात. त्यावेळी ह्या सृष्टीचा परमेश्वर साई भगवानच आहे, अशी दृढ भावना सर्वांच्या मनात निर्माण होते. एकात्मतेची व भक्तीची शिकवण देताना साईनी कुणाची जात व धर्म पाहिला नाही. या कामी त्यांनी अनेक जाणती, विद्वान, एकनिष्ट, लायक माणसे जवळ केली. मुसलमानांबरोबर हिन्दू व इतर धर्मीय

लोकांना आत्मसात करण्याचे साईचे कौशल्य अतुलनीय आहे. उच्च-निच व रूपूरूप-अस्पृश्य असा भेदभाव न करता लायक व्यक्तींना त्यांनी जवळ केले व त्यामुळे साईसाठी अनेक भक्त वाटेल ते साहस करावयास तयार झाले. साईंनी एका प्रसंगी तर श्री. दिक्षित यांना बोकड कापावयाची आज्ञा केली व त्याप्रमाणे त्यांनी करसलाच विचार न करता बाबांची आज्ञा तंतोतंत पाळण्यास मागेपुढे पाहिले नाही. ही सारी उदाहरणे अन्य जातीजमार्तीवर असलेला दृढ विश्वास व भक्तांचे साईवरील अनन्य प्रेम सिद्ध व्हावयास पुरेशी आहेत.

साईबाबांनी धूर्म म्हणजे काय, याचा अर्थ चांगला जाणला होता. ईश्वर एकच आहे आणि वेगवेगळे धूर्म हे त्या दूरमेश्वराकडे जाणारे अनेक मार्ग आहेत, अशी त्यांची दृढ भावना होती. जातपोत व धूर्म यांची विचार न करता, साईंनी गुणी व लायक व्यक्तींना योग्य ती दिशा दाखवून त्यांना भक्तीमार्गाची शिकवण दिली. बाबांची सर्व धर्माबद्धलची समभावना आजच्या काळातही अत्यंत आवश्यक असून त्याचे अनुकरण सर्व धर्मियांनी केल्यास आज जी सर्व ठिकाणी अशांतता माजली आहे, त्याला योग्य ती दिशा मिळून भावी पिढीलाही प्रेरणादायी ठरेल. साईच्या प्रत्येक भक्ताने बाबांची शिकवणूक आत्मसात करून त्याचा प्रसार सर्व प्रांतांतून आतिथ्यतेने सर्वधर्मियांना एकात्मतेची शिकवणूक देऊन त्यांना एकत्र आणणे, हीच खरी साईंची भक्ती ठरेल. “रात्रीच्या गर्भात असे उद्याचा उषःकाल” कदाचित राष्ट्राचे भवितव्यही अंधारातून प्रकाशाकडे जाण्यास मदत होईल. “जाणा येथे आहे सहाय्य सर्वास ॥ मागे जें जें त्यास तें तें लाभे” असे श्रीसद्गुरु साईबाबांचे वचन आहे.

धाव पाव गुरुराया –

धाव पाव गुरुराया, भेट देरे मजसी
 वाट किती पाहू बाबा, अंत किती पाहसी ॥१॥
 शिणले रे नेत्र माझे, करूणा का न तुजसी
 हांक नये का ऐकू येई, सांग तूं केव्हा येसी ॥२॥
 असतील माझ्या या, अनंत पापराशी
 पात्र नसे का साई, तव कृपा भिक्षेसी ॥३॥
 येऊ कुठे भेटाया, चराचरा तू वससी
 कर दोन्ही जोडते, सर्वत्र तू अससी ॥४॥
 अनाथांच्या नाथा, मजवरी रुष्ट का होसी
 बोल ना साई, संकट केव्हां हरिसी ॥५॥
 सांग एक मज कधी सगुण दर्शन देसी
 पार्थिते मंदा, नित्य घे तुझ्या पदासी ॥६॥

— सौ. मंदा इत्याक्षदार
 ६, स्नेहसागर अपार्टमेंट,
 प्रभादेवी, मुंबई-२५.

विज्ञानयुगातही अंतर्मुख करणारा साईचमत्कार

अनुभव - श्री. महेंद्रभाई जोशी
चुनीलाल रोड, फत्तेगंज, बडोदा

शब्दांकन - श्री. मधुकर अंबाडे
अंबाडे हाऊस, लकडीपुलासमोर, प्रधानमार्ग, बडोदा

श्री. महेंद्र जोशी हे एक परम साईभक्त असून त्यांनी शोगावचे प.पू. श्रीगजानन महाराज यांचे चरीत्र गुजरातीत अनुवादित केलेले आहे. त्यांचा एक सत्य अनुभव पुढीलप्रमाणे -

साईभक्त श्री. महेन्द्रभाई शिरडी यात्रेला निघाले. २२-२-१९७९, बुधवारचा तो दिवस. त्या दिवशी परम् पावन पंचवटी क्षेत्री, म्हणजे नाशिकच्या केन्द्रीय बस स्थानकावर दुपारी साडेतीन वाजता शिरडी बसची वाट पहात ते होते. त्यांच्यासह त्यांच्यासारख्याच भाविक अशा त्यांच्या श्रद्धाळू प्रत्नी, मुले व इतर मंडळीही होती. तेवढ्यात एक अलौकिक चमत्कार घडला, प्रत्यक्षात घडला. महेन्द्रभाईचे पुण्य फळाला आले ! ! ! डोक्याला फडका बांधलेले श्रीबाबा, नव्हे साक्षात् ईश्वरच तेथे प्रगटला ! सहजासहजी विश्वास बसणार नाही, पण अद्भुत, आश्चर्यजनक गोष्ट प्रत्यक्षात घडली ! श्री महेन्द्रभाई दिडमूळ झाले. श्रीबाबांचे चरणकमल धरण्याचा विचार त्यांनी केला. तेवढ्यात कुठली बस शिरडीसाठी ठेवली जाईल, ह्याची त्यांना चिन्ता होती, म्हणून बाबा म्हणाले, "शिरडी जाना है ना? फिकीर मत कर. वो सामने जो खडी है ना, वो वस एक घण्टे के बाद शिरडी जायेगी !" अर्थात् अंतर्यामी साईने म्हटल्याप्रमाणे तीच बस शिरडीसाठी ठेवण्यात आली, अजूनही महेन्द्रभाई श्रीचरण धरण्यासाठी द्विधा मनस्थितीत असतानाच श्री बाबांनी महेन्द्रभाईना अत्यंत प्रिय असलेला चहा मागितला. भक्ताची ज्यात आसक्ती असते, तीच वस्तू श्रीबाबा मागतात.

आता महेन्द्रभाई चरणस्पर्शसाठी पुढे सरसावणार, तेवढ्यात त्यांच्या दोघांमधून एक बस भरकन् पसार झाली आणि लीलाधारी श्री साई अदृश्य ! श्री. महेन्द्रभाई बस स्थानकाच्या परिसरात सर्वत्र सैरावैरा फिरु लागले, मागे पाहिलं, पुढे पाहिलं, दूरवर पाहिलं, सर्वत्र असलेल्या ईश्वरास सर्वत्र शोधलं, पण श्रीबाबा काही तिथे पुन्हा दिसले नाहीत. एखाद्या लहान मुलाची आई हरवावी, त्याप्रमाणे महेन्द्रभाई ओवरसाबोशी रद्द लागले, काहीजण म्हणाले, वेडबीड लागलय काय? पण अश्रू थांबत नव्हते. हृदयहिमालयातून उगम पावलेली पवित्र अश्रूगंगा नयन सरितेतून वाहात होती, तरीही श्रीबाबांनी दर्शन काही दिलं नाही. श्रद्धेला सबुरीची जोड हवी हेच खरं !

आता महेन्द्रभाई व इतर भक्त शिरडीक्षेत्री पोहोचले, मनात पश्चात्ताप होता,